

“Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

*Müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə
31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə*

Mündəricat

Müstəqil auditorun hesabatı

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənafət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat	2
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	4

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Qrupun əsas fəaliyyəti	5
2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri	5
3. Yeni və ya yenidən baxılmış standartların və şəhrlərin qəbul edilməsi	19
4. Mühüm mühasibat uçotu ehtimal və mühakimələri	21
5. Əsas vəsaitlər	24
6. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri	25
7. Vergilər üzrə debitor borcu	26
8. Mal-material ehtiyatları	27
9. Ticarət və digər debitor borcları	27
10. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	28
11. Səhm kapitalı	29
12. Dövlət investisiyaları	29
13. Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	30
14. Ehtiyatlar	32
15. Digər vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcu	33
16. Ticarət və digər kreditor borcları	33
17. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar	34
18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	35
19. Satışdan gəlirlər və təxirə salınmış gəlirlər	40
20. Digər gəlir	40
21. Xərclər	41
22. Mənafət vergisi	43
23. Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyəti	44
24. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	44
25. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	46

RSM

RSM Azerbijan

Demirchi Tower 16th floor,
37 Khojaly ave, AZ1025,
Bakı, Azerbaijan

T +994(12) 480 4571
F +994(12) 480 4563

www.rsm.az

Müstəqil Auditorun Hesabatı

“Azərsu” ASC-nin rəhbərliyinə və Qrupun idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə:

Rəy

Biz “Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin və onun törəmə müəssisələrinin (“Qrup”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə təqdim edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlirlər, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas uçot siyasetinin və digər izahedici məlumatların xülasəsindən ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını apardıq.

Bizim rəyimizcə, hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından Maliyyə Hesablarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq düzgün əks etdirir.

Rəyin bildirilməsi üçün əsas

Biz auditı Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparmışq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyət rəyimizin “Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti” bölməsində əks etdirilir. Biz Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının dərc etdiyi Peşəkar Mühasiblərin Etika Məcəlləsinə uyğun olaraq Qrupdan asılı olmadan müstəqil şəkildə fəaliyyət göstəririk.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və Qrupun idarəedilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesablarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, eləcə də firildaqcılıq və yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq, əhəmiyyətli təhriflər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin zəruri hesab etdiyi daxili nəzarət sisteminə görə məsuliyyət daşıyır.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD
AUDIT | TAX | CONSULTING

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması zamanı rəhbərlik, Qrupu ləğv etmək və ya onun fəaliyyətini dayandırmaq istəyi yaxud bundan başqa hər hansı digər real alternativi olmadığı hallar istisna olmaqla, Qrupun öz fəaliyyətini fasiləsiz davam etdirmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsi, uyğun olduqda fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı məlumatların açıqlanması və fəaliyyətin fasiləsizliyi prinsipinə əsasən maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Qrupun idarəedilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditinə görə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə dair kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə əks etdirən auditor hesabatının hazırlanmasından ibarətdir. Kifayət qədər əminlik dedikdə yüksək əminlik səviyyəsi nəzərdə tutulur. Lakin belə əminlik səviyyəsi Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun auditin aparılması zamanı bütün əhəmiyyətli təhriflərin aşkar olunacağına zəmanət vermir. Firildaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranan biləcək təhriflər o halda əhəmiyyətli hesab edilir ki, onlar ayrı-ayrılıqda və ya bütövlükdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları əsasında istifadəçilərin qəbul etdikləri iqtisadi qərarlara təsir göstərə bilsin.

Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun aparılmış audit çərçivəsində biz auditin aparıldığı bütün müddət ərzində peşəkar mülahizələr irəli sürür və peşəkar skeptisizmi saxlayırıq. Bundan əlavə biz:

- Saxtakarlıq yaxud səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, bu risklər qarşı audit prosedurları işləyib hazırlayır və tətbiq edir; rəyimizin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edən audit sübutu əldə edirik. Firildaqçılıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhv nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir. Belə ki, firildaqçılıq gizli sövdələşmə, saxtakarlıq, məlumatların bilərəkdən göstərilməməsi, təhrif edilmiş şəkildə təqdim edilməsi və ya daxili nəzarət sistemində sui-istifadə hallarını nəzərdə tutur.
- Qrupun daxili nəzarət sisteminin effektivliyi barədə rəy bildirmək üçün deyil, şəraitə uyğun audit prosedurlarının işlənib hazırlanması məqsədilə audit üçün əhəmiyyətli olan daxili nəzarət sistemi üzrə məlumat əldə edirik.
- Tətbiq edilən uçot siyasetlərinin uyğunluğunu, uçot təxminlərinin və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış müvafiq açıqlamaların əsaslı olduğunu qiymətləndiririk.
- Fəaliyyətin fasiləsizliyi ilə bağlı rəhbərliyin mülahizələrinin uyğunluğu və əldə edilmiş audit sübutlarına əsasən Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyəti ilə bağlı əhəmiyyətli dərəcədə şübhə yarada biləcək hadisə və şərait üzrə qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmamasına dair fikir bildiririk. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu barədə nəticəyə gəldikdə, biz auditor rəyimizdə diqqəti konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı müvafiq açıqlamalara cəlb etməli, belə açıqlamalar yetərli olmadıqda, rəyimizi dəyişdirməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatının tarixinədək əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və şəraitlər Qrupun fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətini dayandırmamasına səbəb ola bilər.

- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, o cümlədən açıqlamaları və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mövcud əməliyyatlar və hadisələrin düzgün təqdim edilməsini qiymətləndiririk.
- Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və Qrupun biznes fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübütlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyırıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyırıq.

Biz digər məsələlərlə yanaşı, planlaşdırılan audit prosedurlarının həcmi və vaxtı, əhəmiyyətli audit nəticələri, eləcə də audit prosesində müəyyən etdiyimiz daxili nəzarət sistemindəki əhəmiyyətli çatışmazlıqlar barədə məlumat təqdim edirik.

30 iyun 2022-ci il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

RSM Azerbaïjan

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Əsas vəsaitlər	5	953,771	942,733
Qeyri-maddi aktivlər	5	665	908
Aktivdən istifadə hüququ	6	609	702
Təxirə salılmış vergi aktivləri	22	317	252
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		955,362	944,595
Cari aktivlər			
Mal-material ehtiyatları	8	16,584	13,177
Vergilər üzrə debitor borcu	7	15,033	18,545
Ticarət və digər debitor borcları	9	27,600	19,826
Avans ödənişləri		678	1,064
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	10	5,906	2,863
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	10	467	767
Cəmi cari aktivlər		66,268	56,242
Cəmi aktivlər		1,021,630	1,000,837
Kapital və öhdəliklər			
Kapital			
Səhm kapitalı	11	400,000	400,000
Əlavə ödənilmiş kapital	11	7,092,817	6,820,384
Dövlət investisiyaları	12	806,055	501,095
Yığılmış zərər		(7,855,686)	(7,303,456)
Cəmi kapital		443,186	418,023
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	13	248,103	243,072
Ticarət və digər kreditor borcları	16	347	6,904
İcarə öhdəlikləri	6	411	453
Ehtiyatlar	14	10,057	9,488
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		258,918	259,917
Cari öhdəliklər			
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	13	11,994	21,689
Mənfəət vergisi üzrə kreditor borcu		2,414	2,262
Digər vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcu	15	30,054	5,195
Ticarət və digər kreditor borcları	16	264,789	284,027
İcarə öhdəlikləri	6	244	287
Təxirə salılmış gəlirlər	19	10,016	9,410
Ehtiyatlar	14	15	27
Cəmi cari öhdəliklər		319,526	322,897
Cəmi öhdəliklər		578,444	582,814
Cəmi kapital və öhdəliklər		1,021,630	1,000,837

30 iyun 2022-ci il tarixində Qrupun adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Cənab Kəçəli Həsənov
Sədr müavini

Cənab Yaşar Kəlbiyev
İqtisadiyyat və ucot idarəsinin rəisi

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat*(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Satışdan gəlirlərş	19	262,947
Satışların maya dəyəri	21	(128,729)
Ümumi mənfəət	134,218	52,722
 Digər gəlir	 20	 7,846
İnzibati xərclər	21	(28,756)
Satış və paylama xərcləri	21	(146,607)
Digər əməliyyat xərcləri	21	(549,528)
Məzənnə fərqindən gəlir /(zərər)	21	10,315
Əməliyyat zərəri	(548,122)	(320,251)
 Maliyyə xərci	 (3,450)	 (2,823)
İcarə öhdəlikləri üzrə faiz xərci	(60)	(63)
Vergidən əvvəl zərər	(551,632)	(323,137)
 Mənfəət vergisi xərci	 22	 (85)
İl üzrə zərər	(552,230)	(323,222)
 İl üzrə digər ümumi gəlir	 —	 —
İl üzrə cəmi ümumi zərər	(552,230)	(323,222)

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat*(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	Səhm kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Dövlət investisiyaları	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
31 dekabr 2019-cu il tarixinə		400,000	6,238,703	667,100	(6,980,234)	325,569
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	11	–	581,681	–	–	581,681
Dövlət investisiyalarında xalis azalma	12	–	–	(166,005)	–	(166,005)
İl üzrə zərər		–	–	–	(323,222)	(323,222)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə		400,000	6,820,384	501,095	(7,303,456)	418,023

	Qeydlər	Səhm kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Dövlət investisiyaları	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
31 dekabr 2020-ci il tarixinə		400,000	6,820,384	501,095	(7,303,456)	418,023
Əlavə ödənilmiş kapitalda artım	11	–	272,433	–	–	272,433
Dövlət investisiyalarında xalis artım	12	–	–	304,960	–	304,960
İl üzrə zərər		–	–	–	(552,230)	(552,230)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə		400,000	7,092,817	806,055	(7,855,686)	443,186

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat*(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Əməliyyat fəaliyyəti			
Vergidən əvvəl zərər		(551,632)	(323,137)
Vergidən əvvəl zərəri xalis pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə üzləşdirmək məqsədilə aparılmış qeyri-nağd düzəlişlər			
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və amortizasiya	21	42,408	21,357
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə	21	272	223
Ticarət və digər debitor borclarının dəyərsizləşməsində dəyişiklik	9	18,084	9,337
Ehtiyatda dəyişiklik	14	557	(1,560)
Avanslar üzrə yaradılmış ehtiyatın azaldılmasından gəlir	20	-	(4,713)
Maliyyə xərci		3,450	2,823
İcarə öhdəliyi üzrə faiz xərci	6	60	63
Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi	21	549,528	207,855
Məzənnə fərqindən (gəlir)/zərər	21	(10,347)	14,959
Əsas vəsaitlərin silinməsi üzrə zərər	21	81	275
		52,461	(72,518)
Dövriyyə vəsaitlərində dəyişikliklər			
Mal-material ehtiyatları		(3,407)	2,326
Vergilər üzrə debitor borcları		3,512	1,814
Ticarət və digər debitor borcları		(25,858)	(5,119)
Təxirə salılmış gəlirlər		606	(245)
Ticarət və digər kreditor borcları		(43,469)	45,526
Avans ödənişi		386	15,283
Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcları		24,860	1,928
		9,091	(11,005)
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(512)	(131)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil ona/(istifadə edilən) xalis pul vəsaitləri		8,579	(11,136)
İnvestisiya fəaliyyəti			
Əsas vəsaitlərin alınması		(5,085)	(3,420)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(163)	(823)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(5,248)	(4,243)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti			
Ödənilmiş icarə öhdəlikləri	6	(320)	(270)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə istifadə edilən xalis pul vəsaitləri		(320)	(270)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə məzənnə fərqində yaranan gəlir		32	549
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artım/(azalma)		3,043	(15,100)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri – ilin əvvəlinə	10	2,863	17,963
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri – ilin sonuna	10	5,906	2,863

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manati ilə təqdim edilir)

1. Qrupun əsas fəaliyyəti

“Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti (“Azərsu” ASC) və onun törəmə müəssisələri (“Qrup”) 11 iyun 2004-cü il tarixli Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin Fərmanı ilə qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərməkdədir. Qrup 100% Azərbaycan Respublikası dövlətinə (“Dövlət”) məxsusdur və Azərbaycan Respublikasında su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərinin həyata keçirilməsi sahəsində dövlət siyasetini və strategiyasını həyata keçirən təbii inhisarçıdır. Qrupun əsas funksiyalarına suyun mənbələrdən çıxarılması, Azərbaycan Respublikası ərazisində paylanması, satışının və istehlakçılar tərəfindən istifadəsinin mümkün olması üçün təmizlənməsi və suyun xüsusiyyətlərinin sabitləşdirilməsi daxildir.

Qrupun törəmə müəssisələri 11 sayılı qeyddə göstərilmişdir.

Qrupun hüquqi ünvani: Azərbaycan Respublikası, Bakı, AZ1012, Moskva pros., 67.

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühəsibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitesi (“MUBSK”) tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (“MHBS”) uyğun olaraq hazırlanmışdır. Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında tətbiq edilmiş əsas uçot prinsipləri aşağıda təqdim edilir. Bu prinsiplər təqdim edilmiş bütün dövrlərə ardıcıl şəkildə tətbiq edilmişdir.

Qrupun fəaliyyətinin fasılısızlığı

Fəaliyyətin fasılısızlığı prinsipi Qrupun fəaliyyətini yaxın gələcəkdə davam etdirəcəyini, aktivlərini realizə edə biləcəyini və fəaliyyətinin adı gedişində öhdəlik və təəhhüdərini yerinə yetirə biləcəyini nəzərdə tutur. İnfrastruktur layihələrində əhəmiyyətli cari investisiyalar nəticəsində Qrupun cari öhdəlikləri cari aktivlərindən 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə, müvafiq olaraq, 253,258 AZN və 266,655 AZN çox olmuşdur. Qrup 31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə 552,230 AZN (2020-ci il: 323,222 AZN) məbləğində xalis zərərə məruz qalmışdır. Qrup su təchizatı və kanalizasiya xidmətləri üzrə dövlət inhisarının bir hissəsidir və Dövlət Qrupun cari investisiya layihələri ilə yanaşı fəaliyyətinə kömək etmək məqsədi ilə maliyyələşdirməni davam etdirir.

Qrup Azərbaycan Respublikasında aktiv şəkildə yeni su kəmərlərinin və kanalizasiya sistemlərinin tikintisi sahəsində investisiya fəaliyyəti ilə məşğuldur və müntəzəm olaraq Dövlətdən maddi yardım alır. Tarixən Qrupun əməliyyat zərərləri, əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti və dövriyyə vəsaitlərində çatışmazlıq olmuşdur.

Rəhbərlik gələcəkdə pul vəsaitlərinin axınıni təmin etmək məqsədilə yeni infrastruktur layihələrinin tikintisi, həmçinin, mövcud qurğuların təmiri ilə bağlı Master Plan işləyib hazırlanmışdır. Bu da Qrupa abunəçilərinin sayını artırmaq, debitor borclarını toplamaq, satış üzrə zərərlərini azaltmağa imkan yaradacaqdır. Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Tarif (qiymət) Şurasının 30 yanvar 2021-ci il tarixli 5 nömrəli qərarı ilə “Su təchizatı və tullantı sularının axıdlılması xidmətlərinin tariflərinin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Tarif (qiymət) Şurasının 2016-ci il 13 may tarixli 6 nömrəli Qərarında dəyişiklik edilmişdir. Qərar 01 fevral 2021-ci il tarixində qüvvəyə minmişdir. Nəticədə, hazırda tikilməkdə olan əsas layihələrin başa çatmasından sonra Qrupun maliyyə vəziyyətinin yaxşılaşmasına gətirib çıxaracaqdır. Qrup fəaliyyətini davam etdirmək və cari investisiya layihələrini başa çatdırmaq üçün Dövlət tərəfindən təqdim olunan maliyyələşmələrdən asılı vəziyyətdə qalmaqdadır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qrupun fəaliyyətinin fasılısızlığı (davamı)

Bu şərtlər Qrupun fəaliyyətinin fasılısız davam etmək qabiliyyətinə dair əhəmiyyətli şübhə doğura biləcək qeyri-müəyyənliyə səbəb olur. Lakin, Hökumət Qrupun tam səhmdarı kimi onun sosial yatırımları və ölkə üçün əhəmiyyətini nəzərə alaraq maliyyə dəstəyinin göstərilməsinə davam etməkdə maraqlıdır. Rəhbərlik hesab edir ki, Qrupun yaxın gələcəkdə fəaliyyət göstərməsi üçün müvafiq tədbirlər görülür. Müvafiq olaraq, Qrup özünün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında fəaliyyətin fasılısızlığını prinsipini tətbiq edir.

Konsolidasiya prinsipləri

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına “Azərsu” ASC-nin və onun törəmə müəssisələrinin 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə hesabatları daxildir. Törəmə müəssisələr, Qrupun onların fəaliyyətindən fayda əldə etmək məqsədilə maliyyə və əməliyyat siyasetlərini idarə etməkdən ibarət olan nəzarət və səsvermə hüquqlarının yarısından çox iştirak payına sahib olan bütün (o cümlədən xüsusi məqsədli) müəssisələrdir. Xüsusilə, Qrup investisiya obyekti yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırla investisiya obyektiin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- investisiya obyektində iştirakla bağlı risk və ya dəyişən gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun;
- gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyekti üzrə nəzarəti istifadə etmək imkanına malik olsun.

Qrup investisiya obyekti üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır. Törəmə müəssisənin il ərzində əldə edilmiş və ya silinmiş aktivləri, öhdəlikləri, gəlir və xərcləri Qrupun onun üzərində nəzarəti əldə etdiyi tarixdən başlayaraq və həmin nəzarətin başa çatdığı tarixə qədər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına daxil edilir.

Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasetinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasetinə uyğun olması üçün törəmə müəssisələrin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir. Qrupun üzvləri arasında olan əməliyyatlarla əlaqədar bütün qrupdaxili aktivlər və öhdəliklər, kapital, gəlir, xərc və pul vəsaitlərinin hərəkəti konsolidasiya zamanı bütünlükə silinir. Törəmə müəssisənin mülkiyyət payında nəzarətin itirilməsi ilə nəticələnməyən dəyişiklik kapital əməliyyatı kimi uçota alınır.

Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət hüququnu itirirsə, bu zaman o, əlaqəli aktivlərin (o cümlədən qudvilin), öhdəliklərin, qeyri-nəzarət iştirak payının və kapitalın digər komponentlərinin tanınmasını dayandırır; nəticədə əldə edilən gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınır. Qalan investisiyalar ədalətli dəyəri ilə tanınır.

Cari və uzunmüddətli təsnifat

Qrup aktiv və öhdəlikləri cari/uzunmüddətli təsnifləşdirmələr əsasında maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda təqdim edir. Aktiv aşağıdakı hallarda cari aktiv sayılır:

- Adi əməliyyat dövründə satılması və ya istehlak edilməsi nəzərdə tutulan və ya satılması ehtimal edilən;
- İlkin olaraq ticarət məqsədilə saxlanılan;
- Hesabat tarixindən sonrakı 12 ay ərzində satılması ehtimal edilən; və ya
- Hesabat tarixindən ən az on iki ay sonra öhdəliyin ödənilməsi üçün mübadilə edilməsi və ya istifadə edilməsi üçün məhdudlaşdırılması halları istisna olmaqla, pul vəsaitləri və onların ekvivalanetləri.

Digər bütün aktivlər uzunmüddətli aktivlər sayılır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Cari və uzunmüddətli təsnifat (davamı)

Öhdəlik aşağıdakı hallarda cari öhdəlik sayılır:

- Adi əməliyyat dövrü ərzində ödənilməsi gözlənilən;
- İlkin olaraq ticarət məqsədilə saxlanılan;
- Hesabat tarixindən sonrakı 12 ay ərzində satılması ehtimal edilən; və ya
- Hesabat dövründən sonra ən az on iki ay müddətində öhdəliyin ödənilməsini təxirə salmaq üzrə qeyri-şərtsiz hüquq mövcud deyil.

Qrup bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər olaraq təsnif edir. Təxirə salılmış vergi aktivи və öhdəliyi uzunmüddətli aktiv və öhdəliklər kimi təsnif edilir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi alış metodunu tətbiq etməklə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixində ədalətli dəyərlə ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləğinin və əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət payının cəmi kimi ölçülür. Müəssisələrin birləşməsi üçün alıcı əldə edilən müəssisədə qeyri-nəzarət iştirak payını ədalətli dəyərlə, yaxud da əldə edilən müəssisənin müəyyən edilə bilən xalis aktivlərindəki payına proporsional olaraq qiymətləndirir. Çəkilmiş alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə daxil edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, münasib təsnifləşdirmə və təyin etmə məqsədilə maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait, alış tarixində mövcud olan digər uyğun şərtlər əsasında qiymətləndirməlidir. Buna əldə edilən müəssisə tərəfindən əlaqədar törəmə alətlərin əsas müqavilədə ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələlərlə birləşdirilməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə əvvəller mövcud olan iştirak payı alış tarixində ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür və nəticədə yaranan gəlir və ya zərər müvafiq olaraq mənfaət və ya zərərdə tanınır.

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Ümumi nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələrə Qrup mühasibat uçotunun alış metodunu tətbiq edir.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında bütün məbləğlər, xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı (“AZN”) ilə təqdim edilir.

“Azərsu” ASC-nin və onun törəmə müəssisələrinin funksional valyutası AZN-dir, çünkü Qrupun gəlirləri, xərcləri, alınmış mal-material ehtiyatları və öhdəliklərinin əhəmiyyətli hissəsinin qiymətləndirilməsi, çəkilməsi, ödənilməsi və ya digər yolla ölçülməsi AZN ilə həyata keçirilir.

Xarici valyuta ilə aparılmış əməliyyatlar ilkin olaraq əməliyyat tarixində qüvvədə olan müvafiq məzənnələri istifadə etməklə AZN ilə qeydə alınır.

Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixində qüvvədə olan spot dərəcəsi ilə funksional valyutaya çevirilir.

Monetar aktivlərin funksional valyutada təkrar ölçülməsindən irəli gələn məzənnə gəliri və ya zərəri mənfaət və ya zərərdə tanınır.

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)****Xarici valyutanın çevrilməsi (davamı)**

Xarici valyuta ilə ilkin maya dəyəri çərçivəsində ölçülən qeyri-monetary maddələr ilkin əməliyyatlar tarixinə məzənnədən istifadə etməklə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən qeyri-monetary maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnə ilə çevrilir. Ədalətli dəyərlə qiymətləndirilmiş qeyri-monetary maddələrin çevrilməsindən yaranan gəlir və ya zərər maddənin ədalətli dəyərində dəyişiklik üzrə gəlir və ya zərərdə tanınmasına uyğun olaraq uçota alınır (yəni gəlir və ya zərərin ədalətli dəyəri digər məcmu gəlirdə (“DMG”) və ya mənfəət və ya zərərdə tanınmış maddələr üzrə çevrilmə fərqləri də, müvafiq olaraq, DMG-də və ya mənfəət və ya zərərdə tanınır).

AZN Azərbaycan Respublikasının ərazisindən kənarda sərbəst dönərli valyuta deyil. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarında rəsmi məzənnə gündəlik əsasla Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (“Mərkəzi Bank”) tərəfindən müəyyən edilir. Bazar dərəcələri rəsmi dərəcələrdən fərqli ola bilər, lakin bu fərqlər ümumilikdə Mərkəzi Bank tərəfindən nəzarət edilən dar parametrlər çərçivəsindədir. Xarici valyuta ilə əməliyyatlar əməliyyat tarixində rəsmi məzənnə ilə qeydə alınır.

Xarici valyuta ilə qalıqların çevrilməsi üçün istifadə olunmuş rəsmi məzənnə dərəcələri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
1 ABŞ dolları / 1 AZN	1.7000	1.7000
1 Avro / 1 AZN	1.9265	2.0890
1 XBH / 1 AZN	2.3793	2.4485

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyərdə və ya amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyat zamanı aktivin satılması üçün alına bilən və ya öhdəliyi köçürmək üçün ödənilə bilən məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdə birində aparılması ehtimal edilir:

- Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivi və ya öhdəliyi qiymətləndirirkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçüləlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəketlərində ən yaxşı iqtisadi mənafelərini güdürlər. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının aktivi maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya onu maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Qrup mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçüməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri - əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

- Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda mövcud olan (təshih edilməmiş) bazar qiymətləri.
- Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülüməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları.
- Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülüməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında dövri şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülüməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alış tarixinə aktivi almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş digər resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri (AD) əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla maliyyə alətinin ilkin tanındığı məbləğdir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri ayrıca göstərilmir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın müvafiq maddələrinin balans dəyərinə daxil edilir.

Effektiv faiz dərəcəsi metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərlər xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərinə diskontlaşdırılan dəqiqlik dərəcədir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınması

Maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyi, ilk önce ədalətli dəyərdə, həmçinin əldə edilməsinə və buraxılmasına birbaşa aid olan mənfəət və ya zərər, əməliyyat xərcləri ilə ədalətli dəyərdə olmayan predmet üzrə ölçülür. İlkin tanınma zamanı ədalətli dəyər ən yaxşı olaraq əməliyyat qiyməti ilə sübut edilir. İlkin tanınma zamanı yalnız ədalətli dəyər ilə əməliyyat qiyməti arasında fərq olduqda yaranan mənfəət və ya zərər qeydə alınır. Ədalətli dəyər eyni maliyyə aləti ilə aparılan digər cari bazar əməliyyatlarının müşahidəsi və yaxud həmin bazarlardan əldə edilən məlumatlara əsaslanan qiymətləndirmə üsulu ilə sübut edilir.

Qanunvericilik və ya mövcud bazar qaydaları ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində alınıb satılması nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (“standart şərtlərlə həyata keçirilən” alış və satışlar) Qrupun maliyyə aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini qəbul etdiyi əməliyyat tarixində qeydə alınır. Alış üzrə bütün digər əməliyyatlar müəssisənin həmin maliyyə aləti üzrə müqavilə tərəfi olduqda tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manati ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətlərinin təsnifikasi

01 yanvar 2018-ci il tarixindən, ilkin tanımda maliyyə aktivini amortizasiya dəyərində, digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərdə (“DMGƏD”) ölçülümiş dəyərdə və ya mənfəət və ya zərər hesabına ədalətli dəyərdə (“MZƏD”) təsnif edilir.

Maliyyə aktivini aşağıdakı şərtlərin hər ikisinə cavab verdikdə və MZƏD kimi müəyyən edilmədikdə, amortizasiya olunmuş dəyərində ölçülür:

- Müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq üçün aktivləri saxlamaq məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən (YƏMFÖ) ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Maliyyə aktivini (və ya müvafiq hallarda, maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya oxşar maliyyə aktivlər qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- Həm müqavilə üzrə pul axınlarının toplanması, həm də maliyyə aktivlərinin satılması məqsədi daşıyan biznes modeli çərçivəsində saxlanılır; və
- Müqavilə şərtləri müəyyənləşdirilmiş tarixlərdə ödənilməmiş əsas məbləğ üzrə yalnız əsas məbləğ və faizin ödənişlərindən ibarət olan pul axınlarına təkan verir.

Ticarət üçün nəzərdə tutulmayan kapital qoyuluşunun ilkin tanınması zamanı Qrup ədalətli dəyərdəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə (DMG) təqdim etməyi seçə bilər. Bu seçim hər bir kapital qoyuluşu üçün ayrıca edilir.

Bununla yanaşı, ilkin tanıma zamanı Qrup amortizasiya olunmuş dəyərində və ya DMGƏD-də ölçülü məbləblərinə uyğun gələn maliyyə aktivini MZƏD kimi təsnif edə bilər, o halda ki, bu, meydana çıxacaq uçot uyğunsuzluğunu aradan qaldırsın və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaltsın.

Maliyyə alətlərinin yenidən təsnifi

Maliyyə aktivləri Qrupun maliyyə aktivlərini idarə etmək üçün öz biznes modelini dəyişdirdikdən sonra dövr ərzində istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin tanınmalarından sonra yenidən təsnifləşdirilmir. Yenidən təsnifat perspektiv təsirə malikdir.

Maliyyə alətlərinin dəyərsizləşməsi – Gözlənilən kredit zərəri (GKZ) üzrə ehtiyat

Qrup AD və DMGƏD ilə ölçülüborc alətləri və kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə GKZ-ni perspektiv əsasda ölçür. Qrup GKZ-u ölçür və hər hesabat dövrünə kredit zərəri üzrə ehtiyati təməyür. GKZ ölçülməsi: (i) mümkün nəticələrin bir sıra qiymətləndirilməsi ilə təyin olunan qərəzsiz və ehtimallı məbləğini (ii) pul vəsaitlərinin müddət dəyərini və (iii) keçmiş hadisələr, gələcək şərtlər və gələcək şəraitin proqnozları barədə hər bir hesabat dövrünün sonunda qeyri-adəkvat xərc və səy olmadan mövcud olan bütün məqbul və dəstəklənən məlumatları eks etdirir.

AD ilə ölçülüborc vəsaitləri GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında göstərilir. Kredit öhdəlikləri və maliyyə zəmanətləri üçün GKZ üzrə ayrı ehtiyat, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında öhdəlik olaraq tanınır. DMGƏD-də borc alətləri üçün GKZ üzrə ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya dəyərindəki dəyişiklik mənfəət və ya zərər və digər qalıq dəyərindəki dəyişiklik isə DMG-də gölərlər DMGƏD borc alətləri üzrə zərərlər çıxılmaqla tanınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Dəyərsizləşmədə “Sadələşdirilmiş yanaşma”

9 sayılı MHBS müəssisələrə ticarət debitor borcları, müqavilə aktivləri və lizinq debitor borcları üçün sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq etməyə imkan verir. Sadələşdirilmiş yanaşma, müəssisələrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artımını müəyyənləşdirmədən bütün bu aktivlər üzrə ömürlük gözlənilən zərərləri tanımağa imkan verir. Müəyyən uçot siyaseti seçimlərinə tətbiq olunur:

- Ticarət debitor borcları və əhəmiyyətli bir maliyyələşdirmə komponenti olmayan müqavilə aktivləri üçün ömürlük gözlənilən zərər ehtiyatını tanımaq tələb olunur (yəni müəssisə həmişə sadələşdirilmiş yanaşma tətbiq etməlidir).
- Digər ticarət debitor borcları, digər müqavilə aktivləri, əməliyyat lizinqi debitor borcları və maliyyə lizinqi debitor borcları üçün bu, hər bir aktiv növü üçün ayrıca tətbiq oluna bilən uçot siyaseti seçimidir (lakin müəyyən bir növün bütün aktivlərinə aiddir).

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda GKZ üzrə ehtiyatın təqdim edilməsi

GKZ üzrə zərər ehtiyatları konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aşağıdakı kimi təqdim olunur:

- amortizasiya olunmuş dəyərdə ölçülən maliyyə aktivləri: aktivlərin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla;
- kredit öhdəlikləri və maliyyə təminatı müqavilələri: ümumiyyətlə, ehtiyat kimi;
- maliyyə aləti həm çıxarılmış, həm də istifadə edilməmiş komponentdən ibarət olduğu halda və Qrup, kredit öhdəliyi komponenti üzrə GKZ-ni çıxarılmış komponentdən ayrı olaraq müəyyən edə bilmədiyi halda: Qrup hər iki komponent üzrə birgə zərər ehtiyatı təqdim edir. Birləşdirilmiş məbləğ yerinə yetirilmiş komponentin ümumi qalıq dəyərindən çıxılmaqla təqdim edilir. Çıxarılmış komponentin ümumi məbləği üzrə zərər ehtiyatının hər hansı bir hissəsi ehtiyat kimi təqdim olunur; və
- DMGƏD-də ölçülən borc alətləri: aktivlərin qalıq məbləği onların ədalətli dəyəri olduğu üçün, heç bir zərər ehtiyatı maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda tanınmır. Bununla yanaşı, zərər ehtiyatı ədalətli dəyər ehtiyatının bir hissəsi kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin silinməsi

Qrup bütün praktiki bərpaetmə səylərini tüketdikdə və bərpa etmək üçün ağlabatan bir gözləntinin olmadığı qənaətinə gəldikdə maliyyə aktivləri tamamilə və ya qismən silinir. Silinmələr tanınmanın dayandırılmasını əks etdirir. Qrup, müqaviləyə əsasən ödənilən məbləğləri bərpa etmək istədiyi və bərpa üçün əsaslı gözləntilər olmadığı halda icra fəaliyyətinə məruz qalan maliyyə aktivlərini silə bilər.

Maliyyə aktivlərinin tanınmasının dayandırılması

Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərinin tanınmasını dayandırır:

(a) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya

(b) Qrup maliyyə aktivlərindən daxil olan pul vəsaitlərinin axını üzrə mülkiyyət hüququnu ötürdükdə və ya ötürülmə haqqında müqavilə bağladıqda və bu zaman (i) həmin aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (ii) bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürülmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin, həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivi satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan əlaqəli olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəlikləri

Digər maliyyə öhdəliyinin tanınması, bu öhdəlik üzrə ödənişlər yerinə yetirildikdə, öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda dayandırılır.

Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borc verəndən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə başqa maliyyə öhdəliyi ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirilildikdə, belə bir mübadilə və ya dəyişiklik ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir və müvafiq qalıq dəyərində olan fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Kreditor borcları

Kreditor borcları təchizatılardan alınan mal və ya göstərilən xidmət əvəzində ödənilməli olan öhdəliklərdir. Əgər ödəmə öhdəliyi bir il və ya daha az müddətdə yerinə yetirilməlidirsə, (yaxud cəmi iş müddətindən artıq deyilsə) kreditor borcları cari öhdəliklər kimi təsnif olunur.

Kreditor borcları effektiv faiz dərəcəsi istifadə edilməklə amortizasiya olunmuş dəyər ilə təqdim edilir.

Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri

Bütün kreditlər və borclar əvvəlcə birbaşa əməliyyat xərcləri çıxılmaqla alınan əvəzin ədalətli dəyəri ilə tanınır. İlkin tanınmadan sonra faizli kreditlər və borclar effektiv faiz metodundan istifadə edərək amortizasiya dəyəri ilə ölçülür. Qazanclar və zərərlər öhdəliklərin tanınmaması, habelə amortizasiya prosesində ümumi mənfəət haqqında hesabatda qeyd olunur.

Maliyyə öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması

Maliyyə öhdəliklərinin tanınması yalnız və yalnız Qrup öz ödəniş öhdəliyini yerinə yetirdikdə, belə öhdəlik ləğv olunduqda, yaxud müddəti başa çatdıqda dayandırılır. Mövcud maliyyə öhdəliyi tam başqa şərtlərlə eyni kreditorun təqdim etdiyi digər öhdəliklə əvəzlənərsə, yaxud mövcud öhdəliyə əhəmiyyətli düzəlişlər edilərsə, belə əvəzləmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılması və yeni öhdəliyin tanınması kimi qəbul edilir. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə öhdəliklər üzrə ödənilmiş və ödəniləcək məbləğlər arasındakı fərq mənfəət və zərər uçotunda tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi və xalis məbləğin maliyyə vəziyyəti haqqında hesabata daxil edilməsi tanınmış məbləğlərin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüququn, eləcə də əvəzləşdirməni aparmaq və ya aktivin realizasiya edərkən müvafiq öhdəliyi də satmaq niyyətinin mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Belə əvəzləşdirmə hüququ (a) gələcək hadisələrdən asılı olmamalı və (b) aşağıdakı bütün hallarda hüquqi qüvvəyə malik olmalıdır (i) adi fəaliyyət gedişində (ii) defolt hali olduqda və (iii) ödəniş qabiliyyəti olmadıqda və ya müflisləşmə baş verdikdə.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilə bilən depozitlər və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan digər qısamüddətli və yüksək likvidlik dərəcəsinə malik olan investisiyalar daxildir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlər yiğılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyərlə uçota alınır.

Aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və bütün şərtlərə cavab verən aktivlər üçün borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əsas vəsaitlərə daxildir.

Maddi aktivlərin işlənib təkmilləşdirilməsi

Boru kəmərləri və ötürüçü qurğular kimi infrastruktur qurğuların tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması xərcləri maddi aktivlərin daxilində xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq kapitallaşdırılır. Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əsas vəsaitlərin əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik əsas vəsaitlər üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa edilə bilən dəyəri təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər konsolidasiya edilmiş mənfeət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidlər üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Əsas vəsaitlərin satışından yaranan gəlir və ya zərər satışdan əldə olunmuş vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındaki fərq kimi müəyyən edilir və mənfeət və ya zərərə daxil edilir.

Köhnəlmə

Əsas vəsaitlər üçün köhnəlmə onların gözlənilən faydalı istifadə müddəti üzrə düz xətt metodu ilə hesablanır.

Qrupun əsas vəsaitlərinin təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Binalar və tikililər	20-60 il
Obyektlər və ötürüçü qurğular	3-40 il
Maşın və avadanlıqlar	3-15 il
Nəqliyyat vasitələri	3-10 il
Ofis avadanlıqları	3-8 il

Torpaq və tikintisi tamamlanmamış aktivlər üzrə köhnəlmə hesablanmır.

Əsas vəsaitlərin faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazımlı olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər perspektiv qaydada uçota alınır.

Aktiv artıq köhnəlmüş və istismar müddətinin sonuna çatmış olarsa, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxminin məbləğ, satış üzrə təxminini xərclər çıxılmaqla, aktivin qalıq dəyərinə bərabər olur. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə etməyi nəzərdə tutursa və ləğv etmə dəyəri əhəmiyyətli deyilsə, aktivin qalıq dəyəri sıfır bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazımlı olduqda hər bir konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın tarixində nəzərdən keçirilir və təshih edilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyərlə qeydə alınır. Maya dəyəri ilk mədaxil – ilk məxaric metodу ilə müəyyən edilir. Maya dəyərinə birbaşa alış xərcləri, hasılat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir.

Borclar üzrə məsrəflər

Nəzərdə tutulan istifadəyə və satışa hazır olması üçün əhəmiyyətli vaxtin sərf olunmasını tələb edən aktivin satın alınması, tikintisi və ya istehsalına birbaşa aid edilə bilən borclar üzrə məsrəflər müvafiq aktivlərin dəyərinin bir hissəsi kimi kapitallaşdırılır. Bütün digər borclar üzrə məsrəflər yarandığı dövrde xərclərə silinir. Borclar üzrə məsrəflər Qrupun vəsaitlərin borc götürülməsi ilə əlaqədar çəkdiyi faiz və digər xərclərdən ibarətdir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər yiğilmiş amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmamaqla, maya dəyəri ilə qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar, lisenziyalar və program təminatı daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən hesab edilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər iqtisadi müddəti ərzində amortizasiyaya silinir, dəyərsizləşmə əlaməti mövcud olanda isə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda yenidən nəzərdən keçirilir. Gözlənilən istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri məcmu gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya olunmur, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddətinin hələ də münasib olmasına müəyyən etmək üçün qeyri-müəyyən istifadə müddəti hər il yenidən nəzərdən keçirilir. Artıq münasib deyilsə, istifadə müddəti perspektiv qaydada qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Qrup hər bir hesabat tarixində aktivin dəyərsizləşə biləcəyini göstərən hər hansı əlamətin olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər hər hansı belə əlamət olarsa və ya aktiv üçün illik dəyərsizləşmə testinin aparılması tələb olunarsa, Qrup aktivin bərpa edilə bilən məbləği barədə ehtimal edir. Aktivin bərpa edilə bilən məbləği satış məsrəfləri çıxılmaqla aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin (PVYV) ədalətli dəyəri və onun istifadə dəyərindən daha yüksək olanıdır və hər hansı aktiv digər aktiv və ya aktivlər qrupu tərəfindən yaradılan pul vəsaitlərinin mədaxilindən əhəmiyyətli dərəcədə asılı olmayan pul vəsaitlərinin mədaxilini yaradırsa, həmin aktiv üçün fərdi olaraq müəyyən edilir. Aktivin və ya PVYV-nin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən məbləğindən çox olduğu hallarda aktiv dəyərsizləşmiş hesab edilir və onun dəyəri bərpa edilə bilən məbləğdək azaldılır. İstifadə dəyərinin qiymətləndirilməsi zamanı ehtimal edilən pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti pulun vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirilməsini və aktivlə bağlı riskləri əks etdirən vergi öncəsi diskont dərəcəsindən istifadə etməklə cari dəyərinə endirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərin təyin olunması zamanı yaxınlarda bazar əməliyyatları olmuşdursa, onlar nəzərə alınır. Belə əməliyyatlar təyin oluna bilmirsə müvafiq qiymətləndirmə metodundan istifadə edilir. Bu hesablamaqlar qiymətləndirmə əmsalları, səhmləri bazarda sərbəst dövriyyədə olan törəmə müəssisələr üçün elan edilmiş səhm qiymətləri və digər ədalətli dəyər göstəriciləri ilə təsdiq olunur.

Dəyərsizləşmənin hesablanması Qrup ətraflı bütçə və proqnoz hesablamaları ilə əsaslandırır. Bunlar Qrupun fərdi aktivlərinin aid edildiyi hər bir PVYV üçün ayrıca hazırlanır. Bu bütçə və proqnoz hesablamaları adətən beş illik müddəti əhatə edir. Daha uzun müddətlər üçün uzunmüddətli artım dərəcəsi hesablanır və beş ildən sonra layihənin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinə tətbiq edilir.

Davam edən əməliyyatların dəyərsizləşmə zərərləri, o cümlədən mal-material ehtiyatlarının xalis satış dəyərinədək silinmələri konsolidasiya edilmiş maliyyə nəticələri haqqında hesabatda dəyərsizləşmiş aktivin funksiyasına uyğun xərc kateqoriyalarında uçota alınır. İstisna olaraq əvvəlcədən yenidən qiymətləndirilmiş əmlak üzrə yenidən qiymətləndirmə digər məcmu gəlirdə əks etdirilir. Bu halda dəyərsizləşmə həmçinin əvvəlki yenidən qiymətləndirmənin məbləğinədək digər ümumi gəlirdə tanınır.

Qdvil istisna olmaqla aktivlər üçün əvvəller tanınmış dəyərsizləşmə zərərlərinin artıq mövcud olmadığını və ya azaldığını göstərən əlamətlərin mövcud olub-olmadığını müəyyən etmək üçün hər bir hesabat tarixində qiymətləndirmə aparılır. Belə əlamət mövcud olarsa, Qrup aktivin və ya PVYV-nin bərpa edilə bilən məbləğini ehtimal edir. Əvvəllər tanınmış dəyərsizləşmə zərərinin effekti yalnız sonuncu dəyərsizləşmə zərəri tanındığı vaxtdan etibarən aktivin bərpa edilə bilən məbləğinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilmiş fərziyyələrdə hər hansı dəyişiklik olduğu halda geri qaytarılır.

Zərərin effektinin geri qaytarılması aktivin balans dəyərinin onun bərpa edilə bilən məbləğindən və ya əvvəlki illərdə aktiv üçün heç bir dəyərsizləşmə zərəri tanınmamış olduğu halda, amortizasiya çıxılmaqla, müəyyən ediləcək balans dəyərindən çox olmamasını təmin edəcək şəkildə məhdudlaşdırılır. Zərərin effektinin belə geri qaytarılması gəlir haqqında hesabatda tanınır, lakin aktiv yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınanda, geri qaytarılma yenidən qiymətləndirmə artımı kimi əks etdirilir.

Mənfəət vergisi

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış vergi aktivini və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktivini qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizə ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə oluna bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır.

Əlavə Dəyər Vergisi

Vergi qanunvericiliyi satış və alışlar üzrə əlavə dəyər vergisinin (ƏDV) əvəzləşdirilərək ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV tutulan əməliyyatlar üçün malların (işlərin, xidmətlərin) alıştı zamanı ödənilmiş ƏDV məbləği əməliyyatın dəyəri bank hesabına, ƏDV məbləği ƏDV-nin depozit hesabına ödənilidikdə əvəzləşdirilir. Əvəzləşdirilən ƏDV-nin vaxtı müvafiq qanunvericiliklə tənzimlənir.

Əvəzləşdirilə bilən ƏDV maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə ödənilməmiş alışlara aiddir. Əvəzləşdirilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəmə aparıldığda satış üzrə ƏDV hesabı ilə əvəzləşdirilə bilər.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddəti və ya məbləği olan öhdəliklər daxildir. Qrupun keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəlikləri mövcuddursa həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi resursların sərf olunması ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülü bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Gələcək əməliyyat zərərləri üçün ehtiyatlar uçota alınır.

Bir sıra analogi öhdəliklər mövcud olarsa, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat öhdəliklə eyni sinfə daxil olan hər hansı ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri eks etdirir. Vaxtin keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlət investisiyaları

Dövlət investisiyaları pul qoyuluşları, digər dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Dövlətin digər müəssisələrdəki payının bütövlükdə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa digər dövlət müəssisələrinin köçürülməsi köçürürlən müəssisənin ədalətli dəyəri ilə eyni məbləğdə konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Dövlət digər müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda-müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Gəlirlərin uçotu

Gəlirlər Qrupun adı fəaliyyətinin gedişində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə aldığı və ya alacağı məbləğin ədalətli dəyərini eks etdirir. Gəlirlər, Qrupun daxilində aparılan satışları eliminasiya etməklə, ƏDV, geri qaytarılma, güzəşt və satışdan tutulan digər vergilər (əgər varsa) çıxılmaqla göstərilir.

Suyun satışından və kanalizasiya xidmətlərindən gəlirlər mütəmadi olaraq su saygaclarının göstəriciləri (aylıq əsasla yoxlanılır) və saygacın son göstəricisindən hesabat dövrünün sonundak təxmin edilmiş müştərinin sudan istifadəsi əsasında uçota alınır. Azərbaycan Respublikasında abonent üçün su qiymətləri və çirkab su üzrə tariflər Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən nizamlanır.

Xidmətlərin satılması müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərin müəyyən bir hissəsi olaraq konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə müvafiq olaraq həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə qeydə alınır.

Xərclər

Xərclər konsolidasiya edilmiş məcmu gelir haqqında hesabatda funksiyalar üzrə təqdim edilir. Xərclərin xüsusiyyətlərinin təsnifikasi Qrupun departamentləri və törəmə müəssisələrinin əməliyyat funksiyalarına əsaslanır.

İşçilərin mükafatlandırılması

Qrupun işçilərinin əmək haqları, maaşları, Azərbaycan Respublikasının Sosial Müdafiə Fondunda ayırmalar, ödənilmiş illik məzuniyyət və xəstəliklə bağlı müavinötler, mükafatlar və qeyri-monetary faydalar (misal üçün, sağlamlıqla bağlı xidmətlər) aid olduqları hesabat dövründə tanınır.

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat “Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar” adlı 24 sayılı MUBS-yə uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyaseti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındaki müştəriləri dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq su ilə təchiz etmək öhdəliyini qoymuşdur.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər. Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

İcarə müqavilələri

Qrupun icarəyə götürən qismində çıxış etdiyi icarə müqavilələrinin uçotu

Qrup ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqavilələri Qrupun icarəyə götürülmüş aktivlər istifadə etdiyi tarixə müvafiq öhdəliklə birlilikdə aktivdən istifadə hüququ kimi tanınır. Hər bir icarə ödənişi öhdəlik və maliyyə xərcləri arasında bölüşdürülr. Maliyyə xərcləri hər bir dövr üçün öhdəliyin qalığı üzrə sabit olaraq müntəzəm faiz dərəcəsini təmin etmək üçün icarə müddəti ərzində mənfəət və ya zərərə aid edilir. İki dəyərlə tanınan aktivdən istifadə hüququ onun faydalı istifadə və ya icarə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha tez başa çatarsa) düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir.

İcarə müqaviləsi üzrə yaranan öhdəliklər ilkin olaraq cari dəyərlə qiymətləndirilir. İcarə öhdəliklərinə aşağıdakı icarə ödənişlərinin xalis cari dəyəri daxildir:

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

2. Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

İcarə müqavilələri (davamı)

- İcarə üzrə alınacaq həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, sabit ödənişlər (mahiyyətcə sabit ödənişlər daxil olmaqla);
- İndeks və ya dərəcələrdən asılı olan dəyişkən icarə ödənişləri;
- Zəmanətli son qalıq dəyəri üzrə icarəyə götürən tərəfindən ödənilməsi gözlənilən məbləğlər;
- İcarəyə götürənin əsaslandırılmış şəkildə əmin olduğu halda alış hüququnun istifadə ediləcəyi qiymət;
- İcarə müddəti ərzində icarəyə götürən icarəni ləğv etmə hüququnu istifadə edərsə, icarənin ləğv edilməsi ilə bağlı cərimə ödənişləri.

İcarə ödənişləri icarə müqaviləsində nəzərdə tutulan faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılır. Bu faiz dərəcəsinin müəyyən edilməsi mümkün olmadiqda icarəyə götürənin borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi istifadə edilir. Borc kapitalı üzrə artan faiz dərəcəsi icarəyə götürənin oxşar iqtisadi mühitdə aktivdən istifadə hüququnun dəyərinə oxşar məbləğdə aktiv əldə etməsi üçün eyni müddət və şərtlərlə zəruri olan vəsaitlərin cəlb edilməsi zamanı ödəməli olduğu faiz dərəcəsidir. Aktivdən istifadə hüququ aşağıdakılardan nəzərə alınmaqla, ilkin dəyərlə qiymətləndirilir.

- İcarə öhdəliyinin ilkin qiymətləndirmə məbləği;
- İcarə üzrə həvəsləndirici ödənişlər çıxılmaqla, icarə müqaviləsinin başlanma tarixindən əvvəl aparılmış bütün icarə ödənişləri;
- Bütün ilkin birbaşa xərclər;
- Bərpa xərcləri.

İcarə müddətini müəyyən edərkən Qrupun rəhbərliyi icarənin uzadılması və ya icarənin ləğv edilməsi hüquqlarının istifadəsi üçün iqtisadi stimul yaradan bütün fakt və şərtləri nəzərə alır. İcarənin uzadılması hüquqları (və ya icarənin ləğv edilməsi hüququnun istifadəsi müddətindən sonrakı dövrlərin) yalnız müqavilənin müddətinin uzadılacağına (və ya ləğv edilməyəcəyinə) əsaslı şəkildə əminlik olduqda icarə müddətinə daxil edilir.

Qiymətləndirməyə təsir edən mühüm hadisə baş verdikdə və ya şəraitdə əhəmiyyətli dəyişiklik olduqda və belə hallar icarəyə götürənin nəzarəti altında olduqda qiymətləndirmə yenidən nəzərdən keçirilməlidir.

Qrupun icarəyə verən qismində çıxış etdiyi əməliyyət icərəsi müqavilələrin uçotu

Aktivlər əməliyyat icarəsinə verildikdə alınacaq icarə ödənişləri icarə müddəti ərzində düz xətt metodundan istifadə etməklə icarə gəliri kimi tanınır.

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında qəbul edilmiş uçot siyasəti, 31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üçün Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında uçot qaydaları ilə eynidir. 01 yanvar 2022-ci ildən qüvvəyə minən bir neçə düzəliş tətbiq olunmuşdur, lakin Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsiri olmamışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Yeni və ya yenidən baxılmış standartların və şərhlərin qəbul edilməsi

1 sayılı MUBS-yə düzəlişlər – Öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi

2020-ci ilin yanvar ayında öhdəliklərin cari və uzunmüddətli kimi təsnifləşdirilməsi üzrə tələbləri müəyyən etmək üçün MUBS 1 sayılı MUBS-nin 69-76 bəndlərinə düzəlişlər dərc etmişdir.

Düzəlişlər aşağıdakı məsələlərə aydınlıq gətirir:

- Hesablaşmanın təxirə salmaq hüququ nə deməkdir;
- Təxirə salmaq hüququ hesabat dövrünün sonunda mövcud olmalıdır;
- Müəssisənin təxirə salmaq hüququndan istifadə edə bilməsi təsnifləşdirməyə təsir etmir;
- Yalnız çevrilən öhdəlikdəki əlaqədar törəmə aləti özü-özlüyündə kapital aləti olarsa, öhdəliyin şərtləri təsnifləşdirməyə təsir göstərmir.

Bu düzəlişlər 01 yanvar 2023-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Hal-hazırda Qrup düzəlişlərin onun cari təcrübəsinə təsirini və mövcud kredit müqavilərinə yenidən nəzərdən keçirilməsinə ehtiyacın olub-olmamasını qiymətləndirir.

Konseptual əsaslara istinad – 3 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSS, “Müəssisələrin Birləşməsi” adlı 3 sayılı MHBS-yə “Konseptual Əsaslara İstinad” adlı düzəliş qəbul etmişdir. Düzəlişlər 1989-cu ildə buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim olunması Prinsipləri”nə istinadı, tələbləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirmədən, 2018-ci ilin mart ayında buraxılmış “Maliyyə Hesabatlarının Konseptual Əsasları”na istinadla əvəz etmək məqsədini daşıyır.

Bundan əlavə, Şura, 37 sayılı MHBS və ya 21 sayılı MHBŞK “Tutumlar” əhatə dairəsində olan öhdəliklər və potensial öhdəliklər üçün (bunlar ayrı-ayrılıqda yerinə yetirilərsə) yaranan potensial ‘gün 2’ gəlir və ya zərərləri ilə bağlı problemdən qaçınmaq üçün 3 sayılı MHBS-nin tanımına prinsipinə istisna əlavə etmişdir. Eyni zamanda, Şura, “Maliyyə Hesabatlarının Hazırlanması və Təqdim Olunması Prinsipləri”nə istinadın əvəz edilməsindən təsirlənməyəcək potensial aktivlərə dair 3 sayılı MHBS-dəki mövcud göstərişi aydınlaşdırmağa qərar vermişdir. Düzəlişlər 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və gələcək dövrlərə tətbiq olunur. Bu düzəlişlərin Qrupa maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi gözlənilmir.

Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən daxilolmalar – 16 sayılı MUBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSS, 16 sayılı MHBS-yə “Əmlak, qurğu və avadanlıqlar: Nəzərdə tutulan istifadədən əvvəl daxilolmalar” düzəlişini qəbul etmişdir. Bu düzəliş görə müəssisələrə, əmlak, qurğu və avadanlıq obyektinin maya dəyərindən, həmin aktivin rəhbərlik tərəfindən nəzərdə tutulmuş qaydada fəaliyyət göstərə bilməsi üçün zəruri olan yerə və vəziyyətə gətirilərkən istehsal olunan maddələrin satışından əldə olunan daxilolmaların çıxılmasını qadağan edilir. Bunun əvəzinə, müəssisə bu cür maddələrin satışından daxilolmaları və bu maddələrin istehsal xərclərini mənfəət və zərərdə taniyır.

Düzəlişlər 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir və müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman təqdim olunan ən erkən dövrün başlangıcında və ya daha sonra istifadəyə verilmiş əsas vəsaitlər üçün retrospektiv şəkildə tətbiq edilməlidir. Düzəlişlərin Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Yeni və ya yenidən baxılmış standartların və şərhlərin qəbul edilməsi (davamı)

Yüklü müqavilələr – Müqavilənin yerinə yetirilməsi xərcləri – 37 sayılı MHBS-yə düzəlişlər

2020-ci ilin may ayında MUBSS, 37 sayılı MUBSS-yə müqavilənin yüklü və ya zərərli olduğunu qiymətləndirərkən müəssisənin hansı xərcləri daxil etməli olduğunu müəyyənləşdirən düzəlişlər etmişdir. Düzəlişlər “birbaşa əlaqəli xərclər yanaşması”nı tətbiq edir. Mal və ya xidməti təmin etmək üçün birbaşa müqaviləyə aid olan məsrəflərə həm əlavə xərclər, həm də müqavilə fəaliyyətləri ilə birbaşa əlaqəli xərclərin bölüşdürülməsi daxildir. Ümumi və inzibati xərclər birbaşa müqaviləyə aid deyil və müqavilə əsasında qarşı tərəflə dəqiq şəkildə ödənilməli olmadığı hallarda istisna edilir. Düzəlişlər 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Qrup düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində bütün öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi müqavilələrə tətbiq edəcəkdir.

MHBS 1 Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə tətbiqi – Törəmə müəssisə ilk dəfə tətbiq edən şəxs qismində

MHBS-lərin illik təkmiləşdirmələri prosesi çərçivəsində MUBSS 2018-2020-ci illər üçün 1 sayılı MHBS “Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarının İlk dəfə tətbiqi” ilə bağlı düzəlişlər qəbul etmişdir. Düzəlişlər, 1 sayılı MHBS-nin D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən törəmə müəssisəyə, ana müəssisənin MHBS-yə keçid tarixinə əsasən, ana müəssisənin hesabat verdiyi məbləğlərdən istifadə edərək məcmu çevirmə fərqlərini ölçməyə icazə verir. Bu düzəliş həmçinin 1 sayılı MHBS-nin D16 (a) bəndini tətbiq etməyi seçən asılı və ya birgə müəssisələrə də tətbiq olunur.

Düzəliş, 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə Alətləri – Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması üçün “10 faiz” testində haqlar

MHBS-lərin illik təkmiləşdirmələri prosesi çərçivəsində 2018-2020-ci illər üçün MUBSS 9 sayılı MHBS-yə düzəliş etmişdir. Düzəliş müəssisənin yeni və ya dəyişdirilmiş maliyyə öhdəliyinin şərtlərinin ilkin maliyyə öhdəliyinin şərtlərindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olub olmadığını qiymətləndirərkən daxil etdiyi haqları aydınlaşdırır. Bu haqlara yalnız borcalan və ya borcverən tərəfindən ödənilən və ya alınan haqlar, o cümlədən borcalanın və ya borcverənin digər tərəflərin adından ödədiyi və ya aldığı haqlar daxildir. Müəssisə bu düzəlişi, müəssisənin düzəlişi ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya daha sonra dəyişdirilmiş və ya əvəz edilmiş maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edir.

Düzəliş, 01 yanvar 2022-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvəyə minir. Qrup, dəyişiklikləri Qrupun ilk dəfə tətbiq etdiyi illik hesabat dövrünün əvvəlində və ya sonra dəyişdirilən və ya dəyişdirilən maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edəcəkdir.

Düzəlişlərin Qrupa əhəmiyyətli təsir göstərməsi gözlənilmir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu ehtimal və mühakimələri

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması rəhbərlikdən gəlirlər, xərclər, aktivlər və öhdəliklərin hesabatdakı məbləğlərinə, əlavə edilən açıqlamalara və şərti öhdəliklərin açılmasına təsir göstərə bilən fərziyyələr, ehtimallar və mühakimələr etməyi tələb edir. Bu ehtimal və mühakimələrə dair qeyri-müəyyənlik gələcək dövrlərdə təsiri olmuş aktiv və öhdəliyin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəliş etməyi tələb edən nəticələrə gətirib çıxara bilər.

Ehtimal və mühakimələr davamlı olaraq qiymətləndirilir və rəhbərliyin təcrübəsi və digər amillərə, o cümlədən mövcud şəraitdə məqbul sayılan gələcək hadisələrin baş verməsinin ehtimalları əsasındadır. Qrup konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları hazırlanıqda mövcud parametrlər üzrə fərziyyələr və təxminlərə əsaslanır. Lakin, mövcud hadisələr və gələcək hadisələr haqqında fərziyyələr bazarda dəyişikliklərə və ya Qrupun nəzarəti xaricində baş vermiş hadisələrə görə dəyişə bilər. Belə dəyişikliklər baş verdikdə fərziyyələrdə öz əksini tapır. Həmçinin, rəhbərlik mühasibat uçotu qaydalarının tətbiqi prosesində həmin təxminləri daxil etməyən müəyyən mülahizələr edir.

Bu konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlər üzrə ən mühüm təsiri olan mühakimələr və hesabat tarixində aktivlərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişə səbəb ola biləcək ehtimallara aşağıdakılardan daxildir:

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər

Qrup göstərdiyi fəaliyyət nəticəsində ətraf mühitə dəymisi zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər məbləğində ehtiyat ayırır. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ müvafiq konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalar Məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq cari öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər əsasında hesablanmış ən dəqiq məbləğdir və qanunda baş vermiş əlavə və dəyişikliklər ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Dövlət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir.

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik sıfır məbləğində qiymətləndirilir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Rəhbərlik əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq köhnəlmə və amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırıldığı dövrə əsaslanır. Əgər faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olarsa, rəhbərlik köhnəlmə xərcini artıracaq və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmış aktivləri balansdan siləcəkdir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu gələcəkdə köhnəlmə faizləri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin köhnəlmə və amortizasiya metodu

Rəhbərlik əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlərin köhnəlmə və amortizasiya metodunu müəyyən edir. Bu təxminlər Qrupun həmin aktivlər üzrə ədalətli təqdim olunma prinsipinə əsaslanır. Qrupun rəhbərliyi 01 yanvar 2021-ci il tarixində maşın və avadanlıqların və nəqliyyat vasitələrinin köhnəlmə metodunu yenidən nəzərdən keçirmiş və prospektiv qaydada azalan qalıq metodundan düz-xətli metoda dəyişmişdir. Dəyişiklik nəticəsində Qrupun köhnəlmə xərcləri 53,435 AZN az olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu ehtimal və mühakimələri (davamı)

Təxirə salınmış vergi aktivinin uçotu

Təxirə salınmış xalis vergi aktivi vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizə oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbleğini ehtimal edərkən rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Cari vergilər

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhələr və tez-tez edilən dəyişikliklərlə səciyyələnir. Bundan əlavə, Qrupun əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərhi rəhbərliyin şərhi ilə üst-üstə düşməyə bilər. Nəticədə, vergi orqanları əməliyyatlara qarşı iddialar irəli sürə və Qrupun müəssisələrinə əlavə əhəmiyyətli ola biləcək vergi, cərimə və faiz hesablana bilər.

Vergi və gömrük orqanları yoxlama ilindən əvvəlki üç təqvim ili üzrə vergi öhdəlikləri ilə bağlı yoxlama apara bilərlər. Müəyyən hallarda yoxlamalar daha uzun müddəti əhatə edə bilər.

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində başa çatan il üzrə rəhbərlik hesab edir ki, Qrup müvafiq qanunvericiliyi düzgün şərh edir və Qrupun vergi, valyuta və gömrük mövqelərinin müdafiə edilməsi mümkün olacaqdır.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bərpa edilə bilməyən aktivlərin balans dəyərini eks etdirən hadisələr və ya şəraitə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı əlamətlərin olub-olmamasını müəyyən edir. Qudvil və digər qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və digər vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Digər qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərinə dair əlamətlərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir. Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda, aşağıda göstərilən dəyərsizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa edilə bilən dəyər istifadə dəyəridir.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud pul vəsaitlərini yaradan vahidlər üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəketini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablaşmaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçilir.

Qrup bir PVYV hesab olunmuşdur və dəyərsizləşmə bütün Qrup səviyyəsində müəyyən edilmişdir. PVYV-nin dəyəri vergidən əvvəl əsasla 11.84% (2020-ci il: 9.21%) dərəcə ilə gələcək pul vəsaitlərinin hərəketinin diskontlaşdırılması yolu ilə hesablanmışdır və 549,528 AZN (2020-ci il: 207,855 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə xərci müəyyən əsas vəsaitlərin balans dəyərinin (bu aktivlərin funksional istifadəsini nəzərə alaraq) silinməsi üçün konsolidasiya edilmiş məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınmışdır. “mü” irəli gəlir.

KOÇD hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun ödəməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmini tətbiq etməklə nəzərə alınır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu ehtimal və mühakimələri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Əgər hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş KOCD rəhbərliyin təxmin etdiyindən 1 faiz yuxarı və ya aşağı olsaydı, o zaman dəyərsizləşmə zərərinin məcmu məbləği, müvafiq olaraq 110,658 AZN yuxarı və ya 152,529 AZN aşağı (2020-ci il: müvafiq olaraq, 149,612 AZN / 230,171 AZN) olardı.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar istehlakçıların debitor borclarının yiğilması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. İstehlakçıların əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, müqavilə üzrə tərəflərin müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyərsizləşmiş olmasına əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər. Əlavə olaraq, kiçik debitor borclarının böyük qismi oxşar qruplara birləşdirilir və məcmu şəkildə dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. 12 aydan artıq dövriyyədə olan debitor borcları ümumilikdə müvafiq dəyərsizləşmə ehtiyatına silinir.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

Dəyərsizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

İstifadə olunmamış məzuniyyət üçün ehtiyat

Qrupun istifadə olunmamış məzuniyyətə ehtiyat hesablamaq siyasəti mövcuddur. Bu siyasətə əsasən işçi öz məzuniyyət balansını mütləq istifadə etməlidir. Qrup istifadə olunmamış məzuniyyətə görə işçiyə xüsusi hallar istisna olmaqla, kompensasiya ödənişi etmir.

İcarə müddətinin müəyyən edilməsi

16 sayılı MHBS-nin tətbiqi aktivlər və icarə öhdəliklərindən istifadə hüququna dair mülahizələr aparmağı tələb edir. İcarə müddətini təyin edərkən, Qrup yeniləmə seçimlərini həyata kecirmək üçün iqtisadi stimul yaranan bütün amilləri və halları (və ya ləğvətmə seçimlərini etməməyi) nəzərə alır. Müqavilənin icarə elementlərinə malik olub-olmadığını qiymətləndirmək də mühakimə tələb edir. İcarə öhdəliklərini hesablamaq məqsədilə istifadə olunan müvafiq diskont dərəcəsini müəyyənləşdirmək üçün təxminlərin edilməsi tələb olunur.

Fasiləsiz fəaliyyət prinsipi

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarını fasiləsiz fəaliyyət prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. Belə bir mülahizə irəli sürərkən rəhbərlik Qrupun maliyyə vəziyyətini, mövcud planları, əməliyyatların gəlirliliyini və maliyyə resurslarından istifadəni nəzərə almış və son maliyyə böhranının Qrupun gələcək əməliyyatlarına təsirini təhlil etmişdir.

Rəhbərliyin ölçü və hesabatlarına əsasən Qrup növbəti 12 ay ərzində likvidlik ehtiyaclarını tənzimləyə biləcək və buna əsasən hazırkı maliyyə hesabatları fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmışdır.

5. Əsas vəsaitlər

Əsas vəsaitlərin balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

Məya dəyari	Binalar və tikililər			Ötürüü qurğular			Maşın və avadanlıqlar			Nəqliyyat vasitələri avadanlıqlar			Dəftərxana və ofis tikililər aktivlər		Tamamlanmamış Qeyri-maddi Cəmi	
	Torpaq	Obyektlər														
01 yanvar 2020-ci il tarixinə	21,663	46,822	45,319	361,762	81,112	37,127	5,172	5,106,415	5,229	5,710,621						
Əlavələr	—	—	99	1	2,876	48	109	329,571	—	332,704						
Əvəzsiz verilmiş aktivlər	—	1,135	2,149	8,360	1,081	27	139	—	—	12,891						
Köçürmələr	—	4,088	6,927	54,535	6,534	515	6	(73,428)	823	—						
Silməmələr	—	—	(1)	—	(269)	—	—	(5)	—	(275)						
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	21,663	52,045	54,493	424,658	91,334	37,717	5,426	5,362,553	6,052	6,055,941						
Əlavələr	—	—	7	42	2,675	2,211	149	200,233	—	205,317						
Əvəzsiz verilmiş aktivlər	41	41,381	28,575	259,210	68,198	36	54	—	—	397,495						
Köçürmələr	—	5,437	2,535	155,330	16,119	—	11	(179,595)	163	—						
Silməmələr	—	—	(1)	(16)	(5)	—	—	(59)	—	(81)						
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	21,704	98,863	85,609	839,224	178,321	39,964	5,640	5,383,132	6,215	6,658,672						
Köhnəlmə və deyərsizləşmə																
01 yanvar 2020-ci il tarixinə	(15,524)	(38,188)	(38,643)	(296,183)	(75,835)	(36,840)	(4,929)	(4,372,148)	(4,799)	(4,883,089)						
Köhnəlmə xərci	—	(730)	(952)	(6,641)	(12,031)	(764)	(105)	—	—	(133)	(21,356)					
Deyərsizləşmə xərci	(1,427)	(2,678)	(3,027)	(24,801)	(397)	—	(46)	(175,267)	(212)	(207,855)						
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	(16,951)	(41,596)	(42,622)	(327,625)	(88,263)	(37,604)	(5,080)	(4,547,415)	(5,144)	(5,112,300)						
Köhnəlmə xərci	—	(2,335)	(2,970)	(24,813)	(11,771)	(261)	(134)	—	(124)	(42,408)						
Deyərsizləşmə xərci	—	(19,409)	(13,545)	(175,442)	(27,657)	(10)	(110)	(313,073)	(282)	(549,528)						
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	(16,951)	(63,340)	(59,137)	(527,880)	(127,691)	(37,875)	(5,324)	(4,860,488)	(5,550)	(5,704,236)						
Xalis balans dəyəri																
31 dekabr 2020-ci il tarixinə	4,712	10,449	11,871	97,033	3,071	113	346	815,138	908	943,641						
31 dekabr 2021-ci il tarixinə	4,753	35,523	26,472	311,344	50,630	2,089	316	522,644	665	954,436						

31 dekabr 2021-ci il tarixinə ilkin dəyeri 1,122,128 AZN olan əsas vəsaitlərin qalıq dəyeri sıfır bərabərdir (2020-ci il: 314,388 AZN).

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

5. Əsas vəsaitlər (davamı)

Əvəzsiz verilmiş aktivlər

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər ərzində Qrupa müxtəlif dövlət və kommersiya təşkilatları tərəfindən müəyyən aktivlər (ötürüçü borular və digər infrastrukturlar, nəqliyyat vasitələri və s.) əvəzsiz olaraq verilmişdir. 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə əvəzsiz verilmiş aktivlərin ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsinə Qrup müstəqil qiymətləndiricini cəlb etmişdir. Əvəzsiz verilmiş aktivlərin ədalətli dəyəri 397,496 AZN (2020-ci il: 12,891 AZN) müəyyən edilmiş və bunlar dövlət təşkilatlarının 397,460 AZN (2020-ci il: 12,864 AZN) və kommersiya təşkilatlarının 36 AZN (2020-ci il: 27 AZN) təqdim etdiyi aktivlərdən ibarət olmuşdur. Dövlət təşkilatlarından alınmış aktivlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesablarında Dövlət investisiyaları kimi tanınmışdır (12-ci qeydə bax).

Avans ödənişləri

Tamamlanmamış tikintiyə sona çatdırılmamış tikinti əməliyyatları və xidmətləri üçün avans ödənişləri daxildir. Bu avans ödənişlərinin xalis məbləğləri 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə, müvafiq olaraq 25,545 AZN və 25,994 AZN olmuşdur.

Borclar üzrə məsrəflərin kapitallaşdırılması

2005-ci ildən başlayaraq Qrup Bakıda və Azərbaycan Respublikasının digər regionlarında yeni su kəmərləri və rezervuarlar, həmçinin tullantıların idarə edilməsi və kanalizasiya sistemləri ilə bağlı bir neçə tikinti layihəsinə başlamışdır. Layihələr dövlət investisiyaları və beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından kreditlər vasitəsilə maliyyələşdirilmişdir. 2021-ci il ərzində Qrup tərəfindən tikilməkdə olan obyektlər üzrə kapitallaşdırılmış borclar üzrə məsrəflər olmamışdır (2020-ci il: 2,284AZN).

6. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri

Qrup ofis sahələri icarəyə götürür. İcarə müqaviləsi 2-10 il müddətinə bağlanır, lakin bu müddətin uzadılması hüququnu da nəzərdə tutur.

Müqavilələrə icarə və qeyri-icarə komponentləri daxil ola bilər. Qrup icarə komponentlərini qeyri-icarə komponentlərindən ayırmak əvəzinə, onları vahid icarə komponenti kimi uçota almaq üsulunu seçmişdir. İcarə şərtləri fərdi qaydada nəzərdən keçirilir və icarə müqavilələrinə bir çox fərqli şərtlər daxil edilir.

İcarə müqavilələrində icarəyə verənin icarə predmeti olan aktivlər ilə bağlı təminat hüququndan başqa heç bir xüsusi şərt nəzərdə tutulmur. İcarə predmeti olan aktivlər kreditlər üzrə təminat kimi istifadə edilə bilməz. Qrupun icarə müqavilələrinə icarə müddətinin uzadılması və ləğv edilməsi hüquqları daxil edilmişdir. Bu hüquqlar Qrupun fəaliyyətində istifadə olunan aktivlərin idarə olunmasında əməliyyat əvvəcliyinin artırılması üçün tətbiq olunur. İcarə müddətinin uzadılma və ləğvetmə hüquqlarının əksəriyyəti Qrupun və müvafiq icarəyə verən tərəfindən icra edilə bilər.

01 yanvar 2019-cu il tarixindən etibarən icarə müqavilələri icarəyə götürülmüş aktivin Qrupun istifadəsi üçün hazır olduğu tarixdən başlayaraq müvafiq öhdəliklə birlikdə aktivdən istifadə hüququ kimi tanınır.

Aktivdən istifadə hüququ icarə predmeti olan aktivlərin növünə görə təhlili aşağıda göstərilir:

	Ofis sahələri	Cəmi
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	702	702
İl üzrə əlavələr	303	303
Modifikasiya	(88)	(87)
Xitam	(37)	(37)
Aktivdən istifadə hüququ üzrə köhnəlmə xərci	(271)	(271)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	609	609

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Aktivdən istifadə hüququ və icarə öhdəlikləri (davamı)

İlin əvvəli və ilin sonuna icarə öhdəlikləri məbləğinin maliyyələşdirmə fəaliyyətində müvafiq nağd və nağdsız dəyişikliklərlə uyğunlaşdırılması aşağıdakı göstərilir:

	İcarə öhdəlikləri
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans dəyəri	740
İl üzrə əlavələr	303
Modifikasiya	(87)
Xitam	(41)
İcarə öhdəlikləri üzrə hesablanan faiz xərci	60
İcarə öhdəlikləri üzrə hesablanan faiz xərcinin ödənilməsi	(60)
İcarə öhdəlikləri üzrə əsas məbləğin ödənilməsi	(260)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balans dəyəri	655

31 dekabr 2021-ci il tarixinə gələcək minimum icarə ödənişləri:

	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Minimum icarə ödənişləri	293	517	810
Maliyyə xərci	(49)	(106)	(155)
Xalis dəyəri	244	411	655

31 dekabr 2020-ci il tarixinə gələcək minimum icarə ödənişləri:

	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Minimum icarə ödənişləri	340	565	905
Maliyyə xərci	(53)	(112)	(165)
Xalis dəyəri	287	453	740

Tanınmış icarə öhdəlikləri ödəniş müddəti üzrə aşağıdakı kimi təsnif edilir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Qısamüddətli hissə	244	287
Uzunmüddətli hissə	411	453
Cəmi icarə öhdəlikləri	655	740

7. Vergilər üzrə debitor borcu

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə vergilər üzrə debitor borcları əsasən ilin sonuna ödənilməmiş və beləliklə də vergi haqqında bəyannamələrdə əvəzləşdirilməmiş alışlara və satıcının müvafiq xidmətləri göstərdikdən sonra əvəzləşdirilə bilən tikinti işləri üzrə avans ödənişlərinə aid 15,033 AZN ƏDV (31 dekabr 2020-ci il: 18,545 AZN) üzrə debitor borcundan ibarətdir.

Vergilər üzrə debitor borcu gələcək vergi öhdəlikləri ilə əvəzləşdirmə vasitəsilə və ya vergi orqanları tərəfindən birbaşa ödənilmiş pul vəsaitləri kimi bərpa olunur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Materiallar	6,714	6,103
Mallar	3,686	2,796
Satış üçün mallar	4,335	2,680
Ehtiyat hissələri	1,281	1,000
Xammal	520	542
Yanacaq və sürtkü maddələri	48	56
Cəmi mal-material ehtiyatları	16,584	13,177

9. Ticarət və digər debitor borcları

Ticarət və digər debitor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Suyun satışından debitor borcları	120,460	94,653
<u>Çıxılsın: dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat</u>	<u>(94,364)</u>	<u>(76,280)</u>
Cəmi ticarət debitor borcları	26,096	18,373
Digər debitor borcları	1,504	1,453
Cəmi ticarət və digər debitor borcları	27,600	19,826

31 dekabr 2021-ci il tarixinə ticarət debitor borcları əsasən, müvafiq olaraq 55,411 AZN və 65,049 AZN (31 dekabr 2020-ci il tarixinə, müvafiq olaraq, 49,912 AZN və 44,741 AZN) məbləğlərində qeyri-əhali və əhaliyə verilən suyun satışı üzrə debitor borclarından ibarət olmuşdur. Suyun satışları üzrə ümumi kredit şərtlərinə billinq tarixindən sonra 30 gün ərzində ödəniş etmə tələbi daxildir. Suyun satış tarifləri dövlət qanunvericiliyinə uyğundur və Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən nizamlanır.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2021-ci il	2020-ci il
01 yanvar tarixinə	76,280	66,943
İl ərzində ümidsiz borclar kimi silinmiş debitor borcları, bərpa edilmiş məbləği çıxmamaqla	—	—
<u>Ehtiyatda xalis dəyişiklik (Qeyd 21)</u>	<u>18,084</u>	<u>9,337</u>
31 dekabr tarixinə	94,364	76,280

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş ticarət və digər debitor borclarının müddət üzrə təhlili:

	Cəmi	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləş- məmiş	Fərdi və məcmu şəkildə dəyərsizləş- miş
	<30 gün		
31 dekabr 2020-ci il	96,106	19,826	—
31 dekabr 2021-ci il	121,964	27,600	76,280

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Köçürülməkdə olan pul vəsaitləri	2,795	2,079
Müxbir və hesablaşma hesabları	3,109	777
Kassada olan pul vəsaitləri	-	5
Digər pul vəsaitləri	2	2
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,906	2,863

İlkin valyutada pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
AZN ilə bank qalıqları	5,883	2,755
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	4	82
Avro ilə bank qalıqları	19	21
Kassada olan pul vəsaitləri	-	5
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,906	2,863

GKZ qiymətləndirilməsi üzrə pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin qalıqları Mərhələ 1-ə daxil edilir.

Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
ƏDV üzrə depozit hesabı	467	581
Xüsusi hesablar	-	186
Cəmi məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	467	767

Dövlət Xəzinədarlığında hesab Dövlət tərəfindən imzalanmış əmrə əsasən yaradılmışdır və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Xəzinədarlığında saxlanılır. Qrupun əsasən özünün tikinti layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün istifadə olunan hesab üzrə birbaşa nəzarəti yoxdur və Dövlət Xəzinədarlığında verilən səlahiyyətli sorğulara əsasən Dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir. Dövlət Xəzinədarlığı tərəfindən təsdiq olunmali müvafiq vəsaitlər birbaşa olaraq təchizatçının hesabına köçürülr. Qrup bu ayırmaları Qrupun kapitalı daxilində Dövlət investisiyaları kimi uçota alır.

Bundan əlavə, Dövlət müvafiq kredit razılaşmalarının şərtlərinə uyğun olaraq həmin kredit razılaşmaları əsasında təqdim edilən vəsaitlərin istifadəsi məqsədilə beynəlxalq maliyyə təşkilatları üçün məqbul olan yerli kommersiya banklarında Xüsusi hesablar açılmışdır. Xüsusi hesablar beynəlxalq maliyyə təşkilatlarının tətbiq etdiyi telimatlar əsasında yaradılır, idarə edilir, yenidən doldurulur və ləğv edilir. Xüsusi hesablar xarici valyuta ilə saxlanılır və Qrupun onlar üzərində birbaşa nəzarəti yoxdur.

01 yanvar 2008-ci il tarixində başlayaraq vergi orqanları ƏDV depozit hesablarını təqdim etmişdir və bu hesablar vasitəsilə əvəzləşdirilən və hesablanan ƏDV üzrə icbari ödəmələri tətbiq etmişdir. Bu yeni vergi qanunvericiliyinə uyğun olmaq üçün Qrup ƏDV üzrə depozit hesabını açmışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Səhm kapitalı

Qrupun səhm kapitalı aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il		31 dekabr 2020-ci il	
	Səhmlərin sayı	Səhm kapitalı	Səhmlərin sayı	Səhm kapitalı
“Azərsu” ASC	20,000,000	400,000	20,000,000	400,000
Törəmə müəssisələr				
“Sutikinti” İdarəsi	100	1,423	100	1,423
“Sukanal” Elmi Tədqiqat Layihələşdirmə İnstitutu	—	131	—	131
“Gəncə Sukanal” TSC	383,640	7,673	383,640	7,673
“Ağdaş Sukanal” TSC	—	—	—	—
“Göyçay Sukanal” TSC	—	—	—	—
“Şəki Sukanal” TSC	95,663	1,914	95,663	1,914
“Birləşmiş Sukanal” MMC	4,173,128	83,463	4,173,128	83,463

Qrupun əsas şirkəti “Azərsu” ASC “dövlət müəssisəsi” hüquqi statusuna malikdir. Qrupa hər birinin özünün səhm kapitalı olan 6 ayrı hüquqi müəssisə (2020-ci il: 6) daxildir. 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərinə “Azərsu” ASC nominal dəyəri 0.02 AZN olan 20,000,000 səhmi təsdiqləmiş və buraxmışdır. “Azərsu” ASC-nin bütün törəmə müəssisələrində tam nəzarət hüququ və 100% iştirak payı var.

2021-ci il ərzində Qrup Dövlət tərəfindən qəbul edilmiş başa çatdırılmış investisiya layihələrinin dəyəri əsasında 283,433 AZN (2020-ci il: 581,681 AZN) məbləğində əlavə ödənilmiş kapitalı uçota almışdır.

12. Dövlət investisiyaları

Dövlət investisiyaları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Qeyri-maliyyə aktivləri formasında investisiyalar	411,608	14,148
Dövlət bütçəsində maliyyələşdirilmiş investisiyalar	237,821	354,885
Dövlət zəmanəti ilə beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən maliyyələşdirilmiş investisiyalar	156,626	132,062
Cəmi dövlət investisiyaları	806,055	501,095

Dövlət investisiyalarının qalığı Qrupun müxtəlif əsaslı və digər məsrəflərini maliyyələşdirmək üçün Dövlət Büdcəsinin vəsaitləri, beynəlxalq maliyyə təşkilatları tərəfindən maliyyələşdirilən Dövlət borcları, eləcə də Dövlət tərəfindən Qrupa əvəzsiz olaraq verilmiş qeyri-maliyyə aktivlərindən ibarət olmuşdur.

5-ci qeyddə göstərildiyi kimi, 2021-ci il ərzində müxtəlif bütçə təşkilatları tərəfindən keçid tarixində əvəzsiz verilmiş qeyri-maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyəri 397,460 AZN (2020-ci il: 12,864 AZN) məbləğində olmuşdur.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri

Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Beynəlxalq maliyyə institutları tərəfindən maliyyələşdirilən dövlət kreditləri	111,593	136,255
Maliyyə Nazirliyindən dövlət kreditləri	148,504	128,433
Yerli banklardan kreditlər	—	73
Cəmi kreditlər	260,097	264,761

Qrupun kreditlərinin cari hissəsi aşağıdakı maliyyə institutları tərəfindən təqdim olunmuşdur:

Maliyyə institutu	Müqavilə üzrə faiz dərəcəsi	İlkin valyuta	Bitmə tarixi	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Dünya Bankı (BIA)	0.75%	XBH	may 2030-cu il	3,297	8,588
Dünya Bankı (BIA)	0.75%	XBH	noyabr 2037-ci il	546	1,184
KfW	0.75%	Avro	iyun 2040-ci il	927	1,006
KfW	0.75%	Avro	dekkabr 2045-ci il	1,718	1,860
Natixis	2.45%	Avro	sentyabr 2030-cu il	4,214	4,570
AIB	2.5%	XBH	noyabr 2036-ci il	1,292	4,408
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	1%	AZN	iyul 2025-ci il	—	73
Cəmi qısamüddətli kreditlər və uzunmüddətli kreditlərin cari hissəsi				11,994	21,689

Qrupun kreditlərinin uzunmüddətli hissəsi aşağıdakı maliyyə institutları tərəfindən təqdim olunmuşdur.

Maliyyə institutu	Müqavilə üzrə faiz dərəcəsi	İlkin valyuta	Bitmə tarixi	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Dünya Bankı (BIA)	0.75%	XBH	may 2030-cu il	—	4,338
Dünya Bankı (BIA)	0.75%	XBH	noyabr 2037-ci il	—	566
KfW	0.75%	Avro	iyun 2040-ci il	16,485	18,776
KfW	0.75%	Avro	dekkabr 2045-ci il	39,571	44,662
Natixis	2.45%	Avro	sentyabr 2030-cu il	28,282	34,215
AIB	2.5%	XBH	noyabr 2036-ci il	15,261	12,082
Maliyyə Nazirliyi	0%	AZN	dekkabr 2027-ci il	11,453	11,340
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	mart 2028-ci il	28,269	27,989
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	avqust 2028-ci il	18,110	17,931
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	avqust 2030-cu il	17,907	17,730
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	avqust 2031-ci il	17,903	17,726
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	avqust 2027-ci il	17,925	17,748
Maliyyə Nazirliyi	0%	ABŞ dollar	avqust 2028-ci il	18,149	17,969
Maliyyə Nazirliyi	1%	ABŞ dollar	noyabr 2031-ci il	10,686	—
Maliyyə Nazirliyi	1%	Avro	noyabr 2031-ci il	8,102	—
Cəmi uzunmüddətli kreditlər				248,103	243,072

Qrupun kreditlərinin üzləşdirilməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Nağd	Qeyri-nağd hesablaşmalar			31 dekabr 2021-ci il
	31 dekabr 2020-ci il	hesablaş- malar	Dövlət tərəfindən ödənilən	Məzənnə fərqi və digər	
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	264,761	—	(19,002)	14,338	260,097
Cəmi kreditlər	264,761	—	(19,002)	14,338	260,097

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri (davamı)

	31 dekabr 2019-ci il	Nağd	Qeyri-nağd hesablaşmalar		31 dekabr 2020-ci il
		hesablaş- malar	Dövlət tərəfindən ödənilən	Məzənnə fərqi və digər	
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	247,110	–	(19,050)	36,701	264,761
Cəmi kreditlər	247,110	–	(19,050)	36,701	264,761

Beynəlxalq maliyyə institutlarından kreditlər

Beynəlxalq maliyyə institutlarından kreditlər Azərbaycan Respublikasının su təchizatı sisteminin inkişafı və təkmilləşdirilməsi ilə bağlı layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün birbaşa Dövlətə verilən kreditləri əks etdirir. Dövlət öz növbəsində eyni şərtlərlə Dövlət və Qrup arasında təkrar maliyyələşdirmə haqqında razılışma vasitəsilə Qrupa bu kreditlər üzrə müvafiq hüquq və öhdəlikləri ötürmüüşdür.

Dünya Bankından (BIA) alınmış kreditlər

06 iyul 1995-ci il tarixində Dövlət Dünya Bankı qrupuna daxil olan Beynəlxalq İnkışaf Assosiasiyesi (“BIA”) ilə 38,800 min XBH (92,317 AZN) məbləğində kredit razılışması imzalamışdır. 30 iyun 2003-cü il tarixində Dövlət BIA ilə 9,673 min XBH (23,015 AZN) məbləğində daha bir kredit razılışması imzalamışdır. Bu kredit razılışmalarına əsasən illik effektiv faiz dərəcəsi 0.75%-dir və bu kreditlər, müvafiq olaraq, 2030-cu il və 2037-ci il tarixlərinədək ödənilməlidir. Kreditlər “Böyük Bakının Su Təchizatı Sisteminin Yenidənqurulması Layihəsi”-nin maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir.

KfW-dan kreditlər

25 sentyabr 2006-ci il tarixində Almaniya hökumətinə məxsus inkışaf bankı Kreditanstalt für Wiederaufbau (“KfW”) tərəfindən Dövlətə illik effektiv faiz dərəcələri 0.75% və 0.75% olan və ödəmə müddəti 2040-ci il və 2045-ci ildə başa çatan, müvafiq olaraq, 14,827 min Avro (28,564 AZN) və 26,559 min Avro (51,166 AZN) məbləğlərində iki kredit verilmişdir. Kreditlər “Bələdiyyə infrastrukturunu üçün Açıq Proqram” layihəsinin maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir

Natixis-dən kredit

30 sentyabr 2006-ci il tarixində fransız korporativ və investisiya bankı olan Natixis Fransa Respublikası adından Dövlətə illik effektiv faiz dərəcəsi 2.45% olan və ödəmə müddəti 2030-cu ildə başa çatan 35,000 min Avro (67,428 AZN) məbləğində kredit verilmişdir. Kredit “Hövsan tullantılarının idarəedilməsi sisteminin, Ziğ nasos stansiyasının rekonstruksiyası” adlı layihənin maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir.

Asiya İnkışaf Bankından kredit

29 noyabr 2005-ci il tarixində Asiya İnkışaf Bankı (“AIB”) tərəfindən Dövlətə illik effektiv faiz dərəcəsi 2.5% olan və ödəmə tarixi 2036-ci ildə başa çatan 5,428 min XBH (12,915 AZN) məbləğində kredit verilmişdir. Kredit “Şəhər su təchizatı və kanalizasiya layihəsi” adlı layihənin maliyyələşdirilməsi üçün verilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyindən kreditlər

29 noyabr 2016-ci il tarixində Qrup Maliyyə Nazirliyindən 17,382 min ABŞ dolları (29,549 AZN) və 11,943 AZN məbləğlərində iki fazsız kredit almışdır. Müqavilələrə görə kreditlərin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2024-cü ilin sentyabr ayında başlayaraq 2027-ci ilin dekabr ayında başa çatacaq.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri (davamı)

Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyindən kreditlər (davamı)

07 iyun 2017-ci il tarixində Qrup Maliyyə Nazirliyindən 11,183 min ABŞ dolları (19,011 AZN) məbləğində faizsiz kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2025-ci ilin fevral ayında başlayaraq 2028-ci ilin avqust ayında başa çatacaq.

Qrup Maliyyə Nazirliyindən 2017-ci ilin sonunda 11,280 min ABŞ dolları (19,176 AZN) məbləğində faizsiz kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2027-ci ilin fevral ayında başlayaraq 2030-cu ilin avqust ayında başa çatacaq.

Qrup Maliyyə Nazirliyindən 2018-ci ilin sonunda 11,390 min ABŞ dolları (19,363 AZN) məbləğində faizsiz kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2028-ci ilin fevral ayında başlayaraq 2031-ci ilin avqust ayında başa çatacaq.

Qrup Maliyyə Nazirliyindən 2019-cu ilin sonunda 10,959 min ABŞ dolları (18,630 AZN) məbləğində faizsiz kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2024-cü ilin fevral ayında başlayaraq 2027-ci ilin avqust ayında başa çatacaq.

Qrup Maliyyə Nazirliyindən 2020-ci ilin sonunda 11,206 min ABŞ dolları (19,050 AZN) məbləğində faizsiz kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2025-ci ilin fevral ayında başlayaraq 2028-ci ilin avqust ayında başa çatacaq.

Qrup Maliyyə Nazirliyindən 2021-ci ilin sonunda 6,286 min ABŞ dolları (10,686 AZN) və 4,208 min AVRO (8,101 AZN) məbləğində illik effektiv faiz dərəcəsi 1% olan kredit almışdır. Müqaviləyə görə kreditin geri qaytarılması ildə iki dəfə 8 bərabər hissə olmaqla 2027-ci ilin may ayında başlayaraq 2031-ci ilin noyabr ayında başa çatacaq.

Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Bankından kredit

15 iyul 2016-cı il tarixində Qrup Azərbaycan Respublikasının Beynəlxalq Bankı ilə faiz dərəcəsi illik 1% olmaqla 239,720 AZN məbləğində dövlət zəmanəti əsasında kredit razılışmasını imzalamışdır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrup cari infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsi üçün bu kreditin tam məbləğində vəsait yönəltmişdir. 31 dekabr 2021-ci il tarixinə kredit üzrə ödənilməmiş yığılmış faiz qalığı mövcud deyil (31 dekabr 2020-ci il: 73 AZN).

14. Ehtiyatlar

Ehtiyatlar aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
İstifadə olunmamış məzuniyyət	9,300	8,783
Məhkəmə işləri üzrə ehtiyat	695	609
Digər	77	123
Cəmi ehtiyatlar	10,072	9,515

Məhkəmə işləri üzrə ehtiyat

Məhkəmə işləri üzrə ehtiyatlar əsas etibarilə Qrupa qarşı cari tikinti layihələri ilə bağlı yaranmış faktiki və ehtimal olunan iddiaları əks etdirir.

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***15. Digər vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcu**

Mənfəət vergisi istisna olmaqla vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcu aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Əmlak vergisi	5,753	4,672
ƏDV	13,879	3,339
Bəyən edilməmiş ƏDV	15,844	—
Mənbədən tutulan vergi	283	131
İqtisadi və maliyyə cərimələri	(980)	(67)
Torpaq vergisi	(858)	(798)
Gəlir vergisi	(3,867)	(2,082)
Cəmi digər vergilər və cərimələr üzrə xalis kreditor borcu	30,054	5,195

İqtisadi və maliyyə cərimələri yerli maliyyə hesabatlarının gec təqdim edilməsi, yerli hesabatlarda nöqsanlar və digər sanksiyalardan ibarətdir.

16. Ticarət və digər kreditor borcları

Ticarət və digər kreditor borcları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Tikinti ilə bağlı kreditor borcları	179,175	173,266
Ticarət kreditor borcları	57,861	88,246
Digər kreditor borcları	11,539	11,123
Cəmi maliyyə kreditor borcları	248,575	272,635
Sosial Müdafiə Fonduna ödəniləcək məbləğlər	8,967	10,547
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	7,594	7,749
Cəmi ticarət və digər kreditor borcları	265,136	290,931

Qrupun cəmi kreditor borcları tikinti xidmətlərinə görə kreditor borcları və təchizatçılar tərəfindən Qrupa təqdim edilmiş material, nəqliyyat, su təchizatı, enerji və kommunal xidmətlərə görə kreditor borclarından ibarətdir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar və əməliyyatlar

Baş rəhbərliyə ödənişlər

Qrupun baş rəhbərliyinə Qrupun sədri və beş müavini daxildir. Sədr Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir, müavinlər isə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin razılığı ilə Sədr tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq Qrup tərəfindən əmək haqqı və mükafatlarla təmin edilir. 2021-ci il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 437 AZN (2020-ci il: 390 AZN) təşkil etmişdir.

Əhəmiyyətli əməliyyatlar

Dövlətlə bütün əməliyyatlar 11-ci, 12-ci, 13-cü və 23-cü qeydlərdə açıqlanır.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

Qrupun əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqları aşağıda əks etdirilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	
		31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Ticarət debitor borclarının ümumi məbləği		44,677	41,122
Ticarət debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(27,083)	(25,802)
Digər debitor borcları		374	191
Vergilər üzrə debitor borcu	7	15,033	18,545
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		1,628	331
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	10	467	767
Uzunmüddətli bore öhdəlikləri	13	(248,103)	(243,072)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri		(11,994)	(21,689)
Qısamüddətli ticarət və digər kreditor borcları		(152,314)	(125,224)
Vergilər üzrə kreditor borcu (bəyan edilməmiş ƏDV xaric)		(16,675)	(7,457)
Alınmış avanslar		(5,038)	(2,823)
Təxirə salınmış gəlirlər		(184)	(276)

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində başa çatan il üzrə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	
		31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Satışdan gəlirlər		33,333	37,435
Enerji məsrəfləri	21	(44,433)	(49,719)
Təhlükəsizlik xərcləri	21	(6,353)	(6,471)
Su alıştı		(39)	(38)
Digər xərclər		(2,515)	(2,542)
Rabitə xərcləri		(61)	(65)

Əlaqəli tərəflərə satışlar və onlardan alışlar bazar dərəcəsindən aşağı faizlə verilmiş Dövlət kreditlərindən başqa kommersiya cəhətdən bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında əməliyyatlarda üstünlük təşkil edən şərtlərə uyğun şərtlərlə aparılır. İlin sonuna olan qalıqlar zəmanətsizdir və borc öhdəlikləri istisna olmaqla faizsizdir. Əlaqəli tərəflər üzrə debitor və ya kreditor borclarına dair heç bir zəmanət təqdim olunmamış və ya alınmamışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə riski amilləri

Fəaliyyətin adı gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riskləri alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, digər xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə programı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdan ibarətdir. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

Valyuta riski

Qrup fəaliyyətin adı gedişində müxtəlif xarici valyutalar üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır.

Bütün digər dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinə ABŞ dolları, Avro və XBH üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərin təsiri üzrə təhlil aşağıdakı cədvəldə göstərilir və Qrupun kapital balansına əhəmiyyətli təsiri mövcud deyildir:

31 dekabr 2021-ci il	Məzənnənin dəyişməsi	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ dolları / AZN	10%/-10%)	(10,316)/10,316
Avro/AZN	10%/-10%)	(7,946)/ 7,946
XBH/AZN	1%/-1%)	(163)/163

31 dekabr 2020-ci il	Məzənnənin dəyişməsi	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ dolları / AZN	10%/-10%)	(9,548)/9,548
Avro/AZN	10%/-10%)	(8,779)/8,779
XBH/AZN	1%/-1%)	(249)/249

Qrupun bütün digər valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyə biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, ticarət və digər debitor borclarıdır.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	31 dekabr 2021-ci il	31 dekabr 2020-ci il
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,906	2,858
Ticarət və digər debitor borcları	27,600	19,826
Cəmi maksimal kredit riski	33,506	22,684

(Xüsusi göstərilmüş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı)

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrup hesablarını saxladığı bankların statusuna daim nəzarət edir. Qrup özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan digər üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riskini onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldır. Dəyərsizləşmə üzrə tələb iri müştərilər üçün hər hesabat tarixində fərdi əsasla təhlil edilir. Əlavə olaraq, bir çox xırda debitor borcları oxşar qruplara qruplaşdırılıb məcmu şəkildə dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Hesablama faktiki hesablanmış ilkin məlumatlara əsaslanır. Hesabat tarixində kredit riskinə məruz qalmanın maksimal dərəcəsi maliyyə aktivlərinin hər sinfinin balans dəyəridir. Qrup təminat kimi girov saxlamır. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borcları üçün konsolidasiya edilmiş hazırlı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmır.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi təqdirdə yaranan riskdir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adı, həm də qeyri-adi şəraitdə, qəbul edilməyən zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaraq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlamalı, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət etməlidir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövriyyə kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlanma bilməsi daxildir. 2-ci qeyddə göstərildiyi kimi, Qrup fəaliyyətini davam etdirmək və cari investisiya layihələrini başa çatdırmaq üçün Dövlətdən əhəmiyyətli miqdarda maliyyə vəsaitlərini alma imkanından asılı olaraq qalır.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-törəmə maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini eks etdirir.

Maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2021-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	248,228	–	347	–	248,575
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	717	12,799	37,094	195,654	246,264
İcarə öhdəlikləri	76	217	386	131	810
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	249,021	13,016	37,827	195,785	495,649

31 dekabr 2020-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	265,731	–	6,904	–	272,635
Faiz hesablanan kreditlər və borc öhdəlikləri	4,034	19,415	44,703	208,334	276,486
İcarə öhdəlikləri	86	254	385	180	905
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	269,851	19,669	51,992	208,514	550,026

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və dövlətin, investorun və kreditorun işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrup 100% Azərbaycan Respublikasının hökumətinə məxsusdur və tikinti layihələrinin həyata keçirilməsi üçün vaxtaşırı olaraq Dövlət investisiyaları şəklində vəsaitlər alır. Kapitala qoyuluşların və əlavələrin dövlətin qərarlarından asılı olduğunu və kapitalın səviyyəsinə dair tələblərin və məhdudiyyətlərin qoyulmadığını nəzərə alsaq Qrup tərəfindən kapitalın idarə edilməsi ilə bağlı xüsusi qaydalar işlənilərən hazırlanmışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri alətin könüllü tərəflər arasında məcburi və ya ləğv etmə satışı olmayan cari əməliyyatlar zamanı mübadilə edilə bildiyi məbləğlə müəyyən edilir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər varsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

31 dekabr 2021-ci il	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5,906	5,906
Ticarət və digər maliyyə debitor borcları	27,600	27,600
Uzunmüddətli ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	(347)	(347)
Qısamüddətli ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	(248,228)	(248,228)
Uzunmüddətli bank kreditləri	(232,748)	(253,037)
Qısamüddətli bank kreditləri	(13,516)	(23,449)
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	(517)	(452)
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	(293)	(288)

31 dekabr 2020-ci il	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,858	2,858
Ticarət və digər maliyyə debitor borcları	19,826	19,826
Uzunmüddətli ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	(6,904)	(6,904)
Qısamüddətli ticarət və digər maliyyə kreditor borcları	(284,027)	(284,027)
Uzunmüddətli bank kreditləri	(243,072)	(243,072)
Qısamüddətli bank kreditləri	(21,689)	(21,689)
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	(453)	(453)
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	(287)	(287)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələrdən istifadə edilmişdir:

- i. Qısamüddətli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarı ilə bu alətlərin qısamüddətli olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir.
- ii. Uzunmüddətli borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq qiymətləndirilir.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2021-ci il tarixinə ədalətli dəyərlə ölçülülməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri verilmişdir və hər ədalətli dəyər ölçməsinin aşağıda təsnif olunduğu ədalətli dəyər iyerarxiyasındaki səviyyə ilə təhlil edilir:

	Maliyyə alətlərinin təsnifatı	Qiymət-ləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülülməsi			Cəmi
			Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	5,906	—	—	5,906
Ticarət və digər debitor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	27,600	27,600
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər						
Uzunmüddətli ticarət və digər olunmuş maya maliyyə kreditor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(347)	(347)
Qısamüddətli ticarət və digər olunmuş maya maliyyə kreditor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(248,228)	(248,228)
Uzunmüddətli bank kreditləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(232,748)	(232,748)
Qısamüddətli bank kreditləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(13,516)	(13,516)
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(517)	(517)
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2021-ci il	—	—	(293)	(293)

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***18. Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)****Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə 31 dekabr 2020-ci il tarixinə ədalətli dəyərlə ölçülülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri verilmişdir və hər ədalətli dəyər ölçməsinin aşağıda təsnif olunduğu ədalətli dəyər iyerarxiyasındaki səviyyə ilə təhlil edilir:

	Maliyyə alətlərinin təsnifatı	Qiymət-ləndirmə tarixi	Ədalətli dəyərin ölçülülməsi			Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)	Cəmi
			Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)			
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	2,863	–	–	–	2,863
Ticarət və digər debitor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	19,826	19,826
Ədalətli dəyəri açıqlanan öhdəliklər							
Uzunmüddətli ticarət və digər olunmuş maya maliyyə kreditor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(6,904)	(6,904)
Qısamüddətli ticarət və digər olunmuş maya maliyyə kreditor borcları	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(284,027)	(284,027)
Uzunmüddətli bank kreditləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(243,072)	(243,072)
Qısamüddətli bank kreditləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(21,689)	(21,689)
Uzunmüddətli icarə öhdəlikləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(453)	(453)
Qısamüddətli icarə öhdəlikləri	Amortizasiya olunmuş maya dəyəri	31 dekabr 2020-ci il	–	–	–	(287)	(287)

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***19. Satışdan gəlirlər və təxirə salınmış gəlirlər**

Satışdan gəlirlər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Su satışı	182,504	125,474
Kanalizasiya xidmətləri	70,498	51,790
Digər satışlardan gəlirlər	9,945	6,982
Cəmi satışlardan gəlirlər	262,947	184,246

Digər satışlardan gəlirlər əsasən su saygaclarının satışından və elmi tədqiqat və layihələndirmə işlərindən ibarətdir.

Təxirə salınmış gəlirlər 31 dekabr 2021-ci il tarixinə 8,777 AZN (31 dekabr 2020-ci il: 7,964 AZN) məbləğində su təchizatı və kanalizasiya xidmətləri üçün müştərilərdən alınmış avanslardan ibarət olmuşdur. Bundan əlavə, bu təxirə salınmış gəlirlər qalığı müştərilərə verilmiş texniki şərtlərə əsasən əldə edilmiş avanslardan ibarətdir və 31 dekabr 2021-ci il tarixinə 1,240 AZN (31 dekabr 2020-ci il: 1,447 AZN) məbləğində olmuşdur.

20. Digər gəlir

Digər gəlir aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Kreditor borclarının silinməsindən yaranan gəlir	30,906	25
Avanslar üzrə yaradılmış ehtiyatın azaldılmasından gəlir	—	4,713
Məhkəmə işləri üzrə ehtiyatların geri qaytarılmasından gəlir	—	691
Digər	1,330	2,417
Cəmi digər gəlir	32,236	7,846

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Xərclər

31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il üzrə satışların maya dəyəri, inzibati xərclər, satış və paylama xərcləri və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

2021-ci il	Satışların maya dəyəri	İnzibati xərclər	Satış və paylama xərcləri	Digər əməliyyat xərcləri	Cəmi
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	–	–	–	(549,246)	(549,246)
Qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi	–	–	–	(282)	(282)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafia xərcləri	(56,426)	(12,649)	(71,191)	–	(140,226)
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	(7,832)	(88)	(34,363)	–	(42,283)
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	(44)	(81)	–	–	(125)
Enerji xərcləri	(35,108)	(172)	(9,154)	–	(44,434)
Təlim, təhsil və biznes inkişafı xərcləri	–	–	–	–	–
İstifadə edilən xammal və materiallar	(10,908)	(139)	(1,183)	–	(12,230)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(4,968)	(172)	(3,885)	–	(9,025)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(2,488)	(103)	(3,840)	–	(6,431)
Təhlükəsizlik xərcləri	(5,558)	(213)	(582)	–	(6,353)
Ticarət və digər debitor borclarının dəyərsizləşməsi	–	–	(18,085)	–	(18,085)
Digər ehtiyatlarda və öhdəliklərdə dəyişikliklər	(137)	(86)	(381)	–	(604)
Yanacaq xərcləri	(2,727)	–	(298)	–	(3,025)
Bank və yiğim xərcləri	(92)	(3,471)	(275)	–	(3,838)
İqtisadi sanksiyalar və digər cərimələr	(97)	(7,918)	(377)	–	(8,392)
İşgüzar səfərlərlə bağlı xərclər	(1,114)	(211)	(517)	–	(1,842)
İcarə xərcləri	(184)	–	(276)	–	(460)
Sığorta xərcləri	(591)	(1,231)	(845)	–	(2,667)
Kommunikasiya xərcləri	(32)	(262)	(222)	–	(516)
Aktivdən istifadə hüquq üzrə köhnəlmə	–	–	(271)	–	(271)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərər	(31)	–	(50)	–	(81)
Məhkəmə və hüquq ximdətləri üzrə xərclər	–	(10)	(2)	–	(12)
Digər xərclər	(392)	(1,950)	(810)	–	(3,151)
Cəmi xərclər	(128,729)	(28,756)	(146,607)	(549,528)	(853,620)

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***21. Xərclər (davamı)**

31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il üzrə satışların maya dəyəri, inzibati xərclər, satış və paylama xərcləri və digər əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

2020-ci il	Satışların maya dəyəri	İnzibati xərclər	Satış və paylama xərcləri	Digər əməliyyat xərcləri	Cəmi
Əsas vəsaitlərin dəyərsizləşməsi	–	–	–	(207,643)	(207,643)
Qeyri-maddi aktivlərin dəyərsizləşməsi	–	–	–	(212)	(212)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafia xərcləri	(55,569)	(11,350)	(69,065)	–	(135,984)
Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi	(10,176)	(835)	(10,213)	–	(21,224)
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	(54)	(79)	–	–	(133)
Enerji xərcləri	(40,559)	(81)	(9,079)	–	(49,719)
Təlim, təhsil və biznes inkişafı xərcləri	–	(418)	–	–	(418)
İstifadə edilən xammal və materiallar	(8,008)	(262)	(2,108)	–	(10,378)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(4,937)	(315)	(2,686)	–	(7,938)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(2,599)	(90)	(3,253)	–	(5,942)
Təhlükəsizlik xərcləri	(5,525)	(213)	(733)	–	(6,471)
Ticarət və digər debitor borclarının dəyərsizləşməsi	–	–	(9,337)	–	(9,337)
Digər ehtiyatlarda və öhdəliklərdə dəyişikliklər	(6)	–	(36)	–	(42)
Yanacaq xərcləri	(2,057)	–	(202)	–	(2,259)
Bank və yiğim xərcləri	(44)	(2,339)	(204)	–	(2,587)
İqtisadi sanksiyalar və digər cərimələr	(234)	(1,492)	(33)	–	(1,759)
İşgütər səfərlərlə bağlı xərclər	(592)	(174)	(197)	–	(963)
İcarə xərcləri	(206)	–	(614)	–	(820)
Sığorta xərcləri	(590)	(9)	(712)	–	(1,311)
Kommunikasiya xərcləri	(38)	(231)	(216)	–	(485)
Aktivdən istifadə hüquq üzrə köhnəlmə	–	–	(223)	–	(223)
Əsas vəsaitlərin silinməsindən zərər	(87)	(5)	(183)	–	(275)
Qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər	–	(16,556)	(1)	–	(16,557)
Digər xərclər	(243)	(5,983)	(7,929)	–	(14,155)
Cəmi xərclər	(131,524)	(40,432)	(117,024)	(207,855)	(496,835)

2021-ci il ərzində Qrup Azərbaycan manatının xarici valyutalara qarşı məzənnəsinin dəyişməsindən 10,315 AZN məbləğində gəlir (2020-ci il: 15,508 AZN zərər) olmuşdur.

*(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)***22. Mənfəət vergisi**

Mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Cari mənfəət vergisi xərci	(663)	(144)
Təxirə salınmış vergidə dəyişiklik	65	59
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(598)	(85)

MHBS və qüvvədə olan yerli vergi qanunvericiliyi arasındaki fərqlər maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyəri və onların vergi əsasları arasındaki müvəqqəti fərqlərə səbəb olmuşdur:

	Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda		Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda		31 dekabr 2021-ci il
	31 dekabr 2019-cu il	31 dekabr 2020-ci il	31 dekabr 2019-cu il	31 dekabr 2020-ci il	
Çıxılan müvəqqəti fərqlər					
Əsas vəsaitlər	174	57	231	65	296
Mal material ehtiyatları	21	(3)	18	1	19
Ticarət və digər debitor borcları	(2)	2	—	—	—
Ticarət və digər kreditor borcları	(5)	3	(2)	—	(2)
Ehtiyatlar	5	—	5	(1)	4
Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivi	193	59	252	65	317

31 dekabr 2021-ci il tarixində gələcək dövrə köçürülmüş zərərlər və digər müvəqqəti fərqlərdən uçota alınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin ümumi qalığı, 1,332,962 AZN (31 dekabr 2020-ci il üzrə: 1,272,301 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə vergi xərcəleri və Qrupun yerli vergi dərəcəsinə vurulmuş uçot xərcinin nəticələri arasında üzləşdirmə aşağıda təqdim edilir:

	31 dekabr 2021-ci il tarixində başa çatan il	31 dekabr 2020-ci il tarixində başa çatan il
Vergidən əvvəl zərər	(551,632)	(323,137)
20 faiz vergi dərəcəsi ilə nəzəri vergi xərci	110,326	64,627
Çıxılmayan xərclər	(29)	(66)
Uçota alınmamış təxirə salınmış vergi aktivi	(110,895)	(64,646)
İl üzrə mənfəət vergisi xərci	(598)	(85)

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Mənfeət vergisi (davamı)

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturunu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun digər müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfeəti ilə əvəzləşdirilə bilməz. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Qrupun bir neçə törəmə müəssisəsinin vergi zərərləri var. Azərbaycan Respublikasının vergi qanunverciliyinə uyğun olaraq onlar gələcək beş illik dövrə keçirilə bilər. Lakin, bu zərərlər zərər tarixçəsi olan törəmə müəssisələrə aid olduğundan təxirə salınmış vergi aktivləri tanınmamışdır, çünki bu zərərlər Qrup daxilində vergi tutulan mənfeətin əvəzləşdirilməsi üçün istifadə oluna bilməzler. Qrup qiymətləndirməni apararaq belə nəticəyə gəldi ki, zərərlə çalışan törəmə müəssisələrinin qalıqları üzrə təxirə salınmış vergi aktivlərinin yaxın gələcəkdə bərpa olunması mümkün deyil. Bu səbəbdən Qrup bu müəssisələr üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə tam ehtiyati tanımışdır.

23. Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyəti

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında konsolidasiya edilmiş hesabatdan çıxarılmış investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2021-ci il	2020-ci il
Dövlət tərəfindən maliyyələşdirilmiş tikinti işləri	177,638	211,260
Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Qrupun kreditlərinin ödənilməsi	19,002	19,050
Qrupa Dövlət tərəfindən əvəzsiz verilmiş əsas vəsaitlər (5 sayılı qeyd)	397,460	12,864

10-cu qeyddə göstərildiyi kimi Qrupun Dövlət Xəzinədarlığındakı hesabı Qrupun tikinti fəaliyyətinin Dövlət tərəfindən maliyyələşdirilməsi ilə məhdudlaşır. 31 dekabr 2021-ci il və 31 dekabr 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər ərzində Qrupun tikinti fəaliyyətinin ödənilməsi üçün Dövlət tərəfindən ayrılmış vəsaitlərin cəmi məbləği, müvafiq olaraq 177,638 AZN və 211,260 AZN təşkil etmişdir.

24. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri

Əməliyyat mühiti

Azərbaycan nefti 2021-ci ildə neft birjalarında artım tendensiyası nümayiş etdirib. “Azeri Light” markalı neftin bir barelinin qiyməti 82,07 dollara qədər yüksəlib. Azərbaycanda sənaye strukturunda qeyri-neft-qaz sektorunun payı daha sürətlə artır. Azərbaycan dördüncü sənaye inqilabının tələblərinə uyğun inkişaf edir. İlin ikinci yarısında Avropada panika yaşandı. Təbii qazın qiyməti qalxmağa başladı və bir neçə dəfə tarixi rekordlar qırdı. Sonuncu ən yüksək nəticə dekabrın 21-də əldə edilib. Həmin vaxt Avropada "mavi yanacağın" birja qiyməti min kubmetr üçün 2,150 dollara çatmışdır. Bu hadisələr fonunda, enerji bazarı iştirakçılarının diqqəti Azərbaycana yönəlmüşdür. Öləkə bu il ilkin olaraq Avropaya 5 milyard kubmetrədək qaz ixrac etməyi planlaşdırırsa da, 2021-ci ilin yanvar-noyabr aylarında ixracın faktiki həcmi 7,3 milyard kubmetr təşkil edib.

2021-ci ildə dünyada dərin sosial-iqtisadi böhran yaşansa da, bir çox əsas sahələrdə inkişaf tempisi qorunulmuşdur. 2021-ci ildə, eyni zamanda, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiyyaslı yenidənqurma işlərinə başlanılmış, Bakı-Tbilisi-Ceyhan boru kəməri ilə 500 milyonuncu ton neft ixrac edilmiş, Azərbaycan və Türkmenistan “Dostluq” yatağının birgə işlənilməsinə dair razılıq əldə olunmuş və qeyri-neft ixracı rekord həddə çatmışdır. Bu il dünya üçün ikinci "koronavirus ili" idi. 2020-ci ilin şok effekti qlobal iqtisadiyyata ciddi təsir göstərsə də, 2021-ci ildə dünya tədricən bərpa olundu. Böhranla mübarizə dövrü 2020-ci ilin martında başlamış və 2021-ci ilin aprelində başa çatmışdır. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan dövləti Ermənistanın hərbi təxribatlarının, eləcə də eyni vaxtda pandemiya, quraqlıq, aşağı neft qiymətləri və böhranın idarə olunmasının öhdəsindən gəlmışdır.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

2021-ci ilin ortalarında tənəzzül dayandı və iqtisadi artım bərpa olundu. Azərbaycan pandemiya ilə mübarizənin nəticələrinə beynəlxalq töhfələr verməklə yanaşı, peyvənd siyasetinə görə də lider mövqeyə malik oldu.

Iqtisadiyyat Nazirliyi 2021-ci ildə ÜDM-in 5,1% artacağını proqnozlaşdırır. Eyni zamanda, Dünya Bankı 2021-ci ildə Azərbaycanda iqtisadi artımı 2,9%-dən 5%-ə qədər proqnozlaşdırır. Proqnozlara görə, 2021-ci ildə qeyri-neft sektorunun artımı xidmətlər, kənd təsərrüfatı və sənayenin artımı hesabına 7,1% təşkil edəcək.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyəti 29 yanvar 2021-ci il tarixində uçot dərəcəsinin 6,25% səviyyəsində saxlanılması barədə qərar qəbul etmişdir. Faiz dəhlizinin aşağı həddi 5,75%, yuxarı həddi isə 6,75% səviyyəsində saxlanılmışdır. İnflyasiyanın artması, əsasən, dünya əmtəə qiymətlərinin artması və qlobal təchizat zəncirindəki problemlər kimi xarici təminat və xərc şokları ilə izah olunur. Tədiyyə balansının profisiyi və qəbul edilmiş makroiqtisadi platforma orta müddətli perspektivdə risk faktorlarını neytrallaşdırmaq potensialına malikdir. 2022-ci ilin dövlət bütçəsində qəbul edilən neft transferlərinin əvvəlki illə müqayisədə artması milli valyutanın sabitliyinə dəstək verəcəkdir. Digər tərəfdən, antiinflyasiya pul-kredit siyasəti monetar amillərə daxili tələbin balanslaşdırılmış səviyyədə saxlanılmasına səbəb olacaqdır. Müvəqqəti xarici və daxili məsraf amillərinin qiymətlərə təsiri neytrallaşdıraqca tarazlaşdırıcı amillərin infliyasiyaya azaldıcı təsiri güclənəcək.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2021-ci il 16 oktyabr tarixli 2965 nömrəli Sərəncamının icrası ilə əlaqədar minimum aylıq əməkhaqqının məbləği 2022-ci il yanvarın 1-dən 300 manat müəyyən olunmuşdur. 2021-ci ilin yanvar-noyabr aylarında muzdlu işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqları 2020-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 2,9% artaraq 724 manat təşkil etmişdir. 01 yanvar 2021-ci il tarixindən, icbari tibbi sığortanın tətbiqinə başlanıldı. Qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorunda çalışan işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən ödənilən sığorta haqqının məbləğinə 2022-ci il yanvarın 1-dək 50% güzəşt tətbiq edilir. Bu o deməkdir ki, 2022-ci il yanvarın 1-dək qeyri-dövlət və qeyri-neft sektorundakı işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 1%, 8,000 manatdan yuxarı olan hissəsindən isə 0,5% miqdardında icbari tibbi sığorta haqqı tutulacaq.

2022-ci ildən etibarən isə sözügedən sektor üzrə işəgötürən və işçilərdən aylıq hesablanmış əməyin ödənişi fondunun 8,000 manata qədər olan hissəsindən 2% miqdardında icbari tibbi sığorta haqqının tutulması müəyyən olunub.

Məhkəmə işləri

Vaxtaşırı olaraq və adı fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürürlər. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayıacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərhlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

(Xüsusi göstərilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

24. Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup ətraf mühitin mühafizəsi ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin mühafizəsi haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı öhdəliklər mövcud deyil.

25. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

31 dekabr 2021-ci il tarixindən sonra baş vermiş əhəmiyyətli hadisələr aşağıdakı kimi olmuşdur:

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 10 fevral 2022-ci il tarixli 3143 sayılı Sərəncamına əsasən əhalinin içməli su ilə təminatının yaxşılaşdırılması, su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması, tikintisi, sayğacların quraşdırılması və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması tədbirləri üçün 2022-ci ilin dövlət bütçəsində investisiya məqsədilə 138,960 AZN məbləğində vəsaitin ayrılmazı nəzərdə tutulmuşdur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 01 mart 2022-ci il tarixli 3166 sayılı Sərəncamına əsasən işğaldan azad olunmuş ərazilərin içməli su ilə təminatının bərpa olunması, su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması, tikintisi, sayşacların quraşdırılması və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması tədbirləri üçün 2022-ci ilin dövlət bütçəsində investisiya məqsədilə 18,900 AZN məbləğində vəsaitin ayrılmazı nəzərdə tutulmuşdur.